

Пословна активност привредних субјеката у Републици Србији

III
квартал
-реализација-

20
21.

IV
квартал
- очекивања -

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

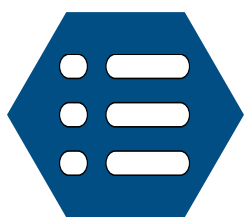
Извештај о трендовима у пословној активности привредних субјеката припрема се ради бољег разумевања околности у којима послује привреда на домаћем тржишту. Детаљно се сагледавају пословне перформансе почев од промета, искоришћености капацитета, преко спољнотрговинске активности и запослености, до инвестиција нефинансијске пословне економије.

Учешће привредних субјеката у анкети је добровољно и стога захваљујемо свима који су својим детаљним одговорима обезбедили прецизан увид у услове пословања на домаћем тржишту, остварене резултате у претходном периоду и очекивања за наредни период. Тиме је обезбеђен увид у ставове и мишљења привредника о условима пословања и очекивањима за наредни период.

Спровођењем анкете о пословној активности домаће привреде, Привредна комора Србије настоји да унапреди квалитет анализе кретања на домаћем тржишту, а посебно анализе фактора који утичу на понуду и тражњу за робом и услугама у земљи, као и оцену пословања са иностранством.

Резултати анкете, уз редовно праћење и ажурирање статистичких података, укључујући и систематизацију квалитативних информација о промету, спољнотрговинском пословању, запослености, инвестицијама и приступу изворима финансирања, представљају основ за увид у кретања на домаћем тржишту. Анкета је креирана с циљем објективног приказа очекивања и проблема с којима се привреда оперативно сусреће у пословању. Поред тога, резултати анкете обезбеђују систематичан увид у услове пословања на домаћем тржишту из угла привредних субјеката, као и о ефектима мера економске политике и реализованих подстицаја државе. На основу свега наведеног, резултати анкете су од значаја за иницијативе коморског система Србије и привредне субјекте при дефинисању пословне политике на микронивоу у наредном периоду.

Информације добијене анкетом Привредна комора Србије користи као важан извор информација за заступање интереса привреде пред надлежним институцијама у земљи и иностранству. Сходно томе, увид у кретања пословне активности привредних субјеката олакшава разумевање промена у овом макроекономском сегменту и на тај начин даје битан допринос процесу креирања јавних политика и квалитетном доношењу одлука и стратегија.

Садржај:

Резиме	4
Пословна активност привредних субјеката	6
Пословне перформансе	
Искоришћеност капацитета и унапређење услова пословања	
Спољнотрговинска активност	
Могућности за увозну супституцију	
Инвестиције	
Извори финансирања	
Радна снага	
Привредне гране	24
Пољопривредна производња, прехранбени производи, пиће и дувански производи	
Енергетика и рударство	
Металска и електро индустрија	
Хемијска и фармацеутска индустрија	
Грађевинска привреда	
Текстилна индустрија	
Прерада дрвета, производња папира и намештаја	
Трговина	
Туризам и угоститељство	
Саобраћај	
Електронске комуникације и електронско друштво	
Комуналне делатности	
Остале услужне делатности	
Методолошке напомене	63
Центар за стратешке анализе, аналитику, планирање и публикације	65

Резиме

Трећи квартал 2021. године – глобално успоравање

У првој половини текуће године, са контролом епидемиолошке ситуације, интензивирањем је снажан процес економског опоравка оличен у виду бројних корекција навише привредног раста глобалне привреде од стране кредибилних међународних институција. ММФ је у свом редовном извештају оптимистично навео да ће се економски опоравак наставити, односно, да он суштински неће бити угрожен епидемиолошком ситуацијом. Ипак, у трећем кварталу на значају су добили бројни екстерни ризици чије се негативно дејство, синергетским ефектом, прелило на практично све економије света, независно од степена њихове развијености.

Растућа неизвесност узрокована енергетском кризом изазвала је велике несташице а самим тим и раст цена, како основних енергената (електричне енергије, природног гаса и нафте), тако и базних метала (бабра, алуминијума, челика итд), али и друге поремећаје на берзама широм света. Поменути проблем изразити опасност представљаће током почетка грејне сезоне у Европи, али и другим деловима света. Несташица микрочипова која је на снази током целе 2021. године допринела је прекиду бројних ланаца снабдевања у сектору индустрије, али и другим комплементарним секторима. Правна регулатива у области тешких индустрија коју је усвојила Кина, пренела се врло брзо и на остале земље широм света које су се, такође, повиновале правилима о ограничењу производње у циљу смањења штетне емисије и чистије животне средине. Група 20 великих земаља је управо из поменутих разлога усвојила нови еколошки план такси који ће ступити на снагу од 2023. године, а који ће помоћи глобалном циљу – постизању нулте емисије штетних гасова до 2050. године.

Поменути фактори допринели су да у трећем кварталу ове године, растући инфлаторни притисци у развијеним земљама и тржиштима у настајању (eng. emerging markets) постану водећи изазов и главна преокупација. Тржишта у настајању имају израженије „ризике надоле“ у погледу кључних макроекономских индикатора, што се објашњава чињеницом да ове земље имају дугорочнију осетљивост на кризе и екстерне шокове.

Привреда Србије, као водећа на простору Западног Балкана, је остварила изнадпросечне резултате у првом полугодишту 2021. године, чиме се стварају услови за реализацију пројектоване стопе раста у наредне две године, на нивоу светског просека. Захваљујући очуваности економског потенцијала, настављене су високе стопе раста индустријске производње и извоза, уз наставак високог прилива страних директних инвестиција. Позитивни коментари међународних финансијских институција у погледу макроекономског оквира Србије и економске политике додатно укрепљују знаке одрживости актуелног модела привредног раста и развоја, с обзиром да се земља брзо вратила на препандемијске стопе експанзивног раста. Према последњој коригованој пројекцији Народне банке Србије, у текућој години Србија ће забележити убрзање привредне активности од око 6,5%, што представља полазну основу за остваривање просечног раста од око 4,5% у средњем року.

У периоду можда и најтеже здравствене кризе од почетка пандемије, ситуација на тржишту рада се може окарактерисати као стабилна. Нешто мањи реални раст зарада последица је растуће инфлације, а регистрована запосленост у трећем кварталу 2021. године је додатно ојачана. Мере економско-социјалне политике Владе и током ове године допринеле су очувању запослености и куповне моћи становништва, али и стварању услова да се по завршетку кризе омогуће нове прилике за посао у оквиру групе незапослених која се сада креће на нивоу од око 350.000 лица.

Иако се и Србија, као и велика већина земаља, последњих месеци бори са инфлаторним притисцима, из Народне банке Србије уверавају да и даље постоји простор за одржавање ниских каматних стопа што указује да ће и у наредном периоду привреда имати експанзивне монетарне стимулансе.

Захваљујући устаљеној сарадњи са компанијама, Привредна комора Србије представља нови извештај „Пословна активност привредних субјеката у Републици Србији“, реализација трећег квартала и очекивања за четврти квартал 2021. године. Посебно се цени допринос сваке од око 1.300 компанија из репрезентативног узорка, које су својим подацима и пројекцијама допринели реалном сагледавању актуелне економске ситуације у земљи.

Пословна активност привредних субјеката

Пословне перформансе

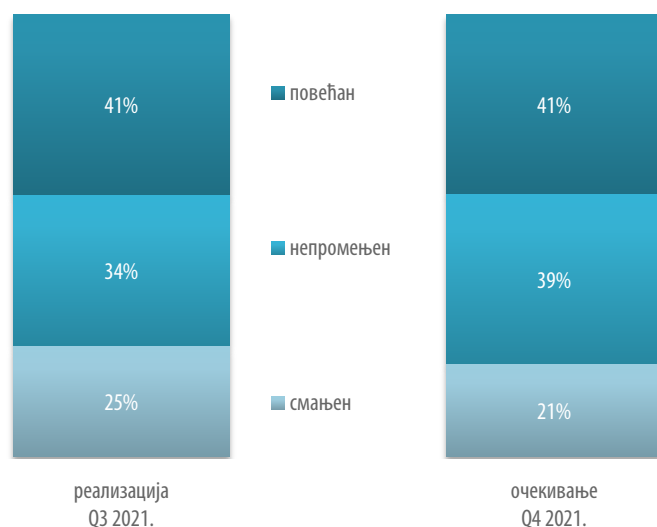
Истраживање о пословној активности привредних субјеката у трећем кварталу 2021. године указује на наставак добрих перформанси српске привреде: 41% испитаника је реализовало раст промета у односу на претходни квартал, код 34% испитаника промет је остао непромењен, док је четвртина испитаника остварила смањење промета у односу на други квартал ове године.

Убедљиво највећи удео испитаника (66%) који су у трећем кварталу 2021. године остварили раст промета у односу на претходни квартал, припада делатности туризма и угоститељства. Са друге стране, по трећина анкетираних из делатности текстилне и хемијске индустрије је забележила пад промета у односу на други квартал 2021. године. У поређењу са резултатима истраживања за исти период претходне године, у трећем кварталу 2020. године видљив је опоравак од контракција привредних активности узрокованих пандемијом, имајући у виду да је тада чак 56% анкетираних реализовало раст промета.

Охрабрује чињеница да испитаници очекују наставак добрих перформанси и у четвртом кварталу 2021. године: 80% анкетираних очекује повећан или непромењен промет, док петина испитаника очекује смањење промета. Посебно се истиче оптимизам анкетираних из области електронских комуникација: чак 78% очекује раст промета у следећем кварталу. Изазове очекују испитаници из туризма – половина испитаника предвиђа пад промета у четвртом кварталу.

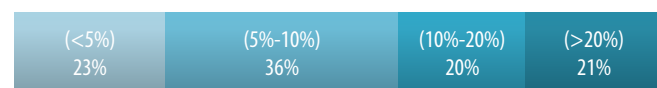
Оцене кретања промета у трећем кварталу 2021. године указују да је смањење промета у односу на претходни квартал било чешће код микро предузећа (33% испитаника из ове категорије) и великих предузећа (28% анкетираних из ове категорије), него код малих и средњих предузећа (21% и 23% респективно, анкетираних из ове категорије). Највећи удео испитаника који су остварили повећање промета регистрован је у категоријама средњих и великих привредних друштава, док је у категорији микро привредних субјеката убедљиво најмањи удео испитаника који су забележили раст промета.

Промет (у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Повећање промета

реализација Q3 2021.

очекивање Q4 2021.

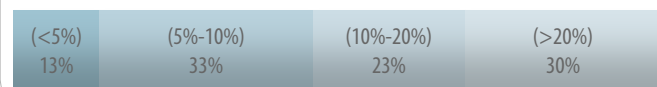

Смањење промета

реализација Q3 2021.

очекивање Q4 2021.

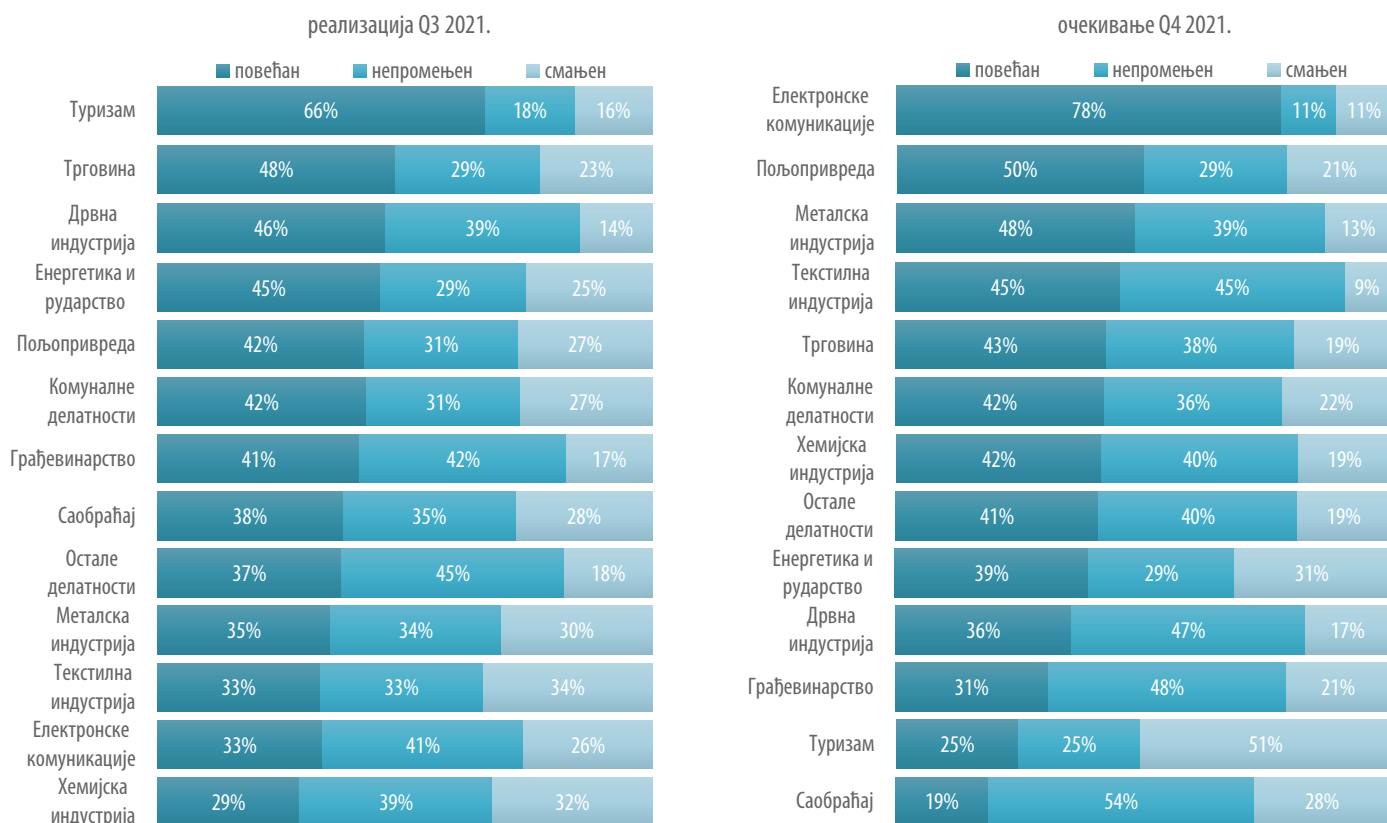

Извор: Анкета ПКС (n=1275).

Напомена: У заградама је представљен распон промена (повећање / смањење).

Највећи оптимизам у погледу пословања у четвртм кварталу 2021. године исказала су велика предузећа (чак 58% испитаника из ове категорије очекује повећан промет). Са друге стране, најопрезнији су анкетирани из категорије микро и малих привредних субјеката код којих оваква очекивања има 33% односно 37% испитаника.

Промет према привредним гранама (у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Извор: Анкета ПКС (n=1275).

Напомена: Привредне гране сортиране су у опадајућем редоследу према критеријуму повећања промета.

Промет према величини привредног друштва (у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Извор: Анкета ПКС (n=1275).

Хоризонталне теме од интереса за привреду

Порески кредити за инвестиције у основна средства (машине и објекти)

Привредни субјекти истичу потребу да се врате порески кредити, који су раније били омогућени Законом о порезу на добит правних лица. Предлог је да се врати на снагу мера укинута 2014. године. Поново увођење пореског кредита за улагање у основна средства је мера коју подржавају сви привредни субјекти (посебно представници прерађивачке индустрије, извозници, али и представници услужног сектора).

Измена Закона о порезу на добит правних лица

- (пример: порез по одбитку за резидентна и нерезидентна правна лица који је регулисан чл. 40 Закона о порезу на добит правних лица). Иницијатива за измену одредаба члана 40. Закона о порезу на добит правних лица којима је прописана обавеза плаћања пореза по одбитку по основу откупа секундарних сировина и отпада искључиво за правна лица – резиденте Републике Србије, а чиме су правна лица, прерађивачи секундарних сировина и отпада са седиштем у Републици Србији, стављена у неравноправан положај у односу на правна лица са седиштем у иностранству. Усвајањем иницијативе олакшало би се пословање и даљи развој метало-прерађивачке индустрије у Републици Србији и отклонила неравноправност у тржишном положају резидентних правних лица која се баве откупом и прерадом секундарних сировина и отпада са нерезидентним правним лицима која обављају исту делатност.
- Омогућити смањење стопе пореза на добит правних лица са 15% на 10%.

Искоришћеност капацитета и унапређење услова пословања

Највећи део анкетираних привредних субјеката (43%) у трећем кварталу 2021. године остварио је искоришћеност капацитета у распону 50-80%. У поређењу са коришћењем капацитета у трећем кварталу прошле године, незнатно је веће учешће привредних субјеката који капацитете користе у распону 80-100%.

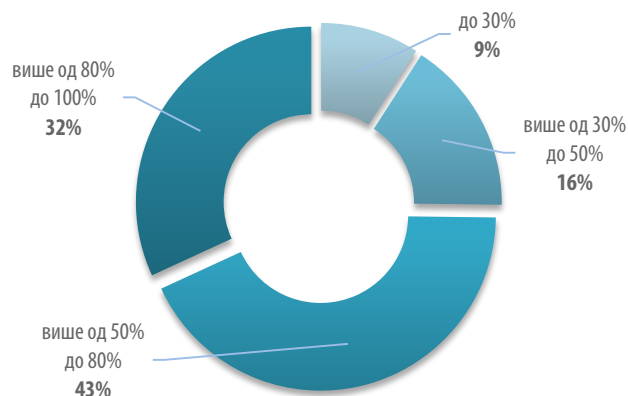
Највећу искоришћеност капацитета у трећем кварталу 2021. године забележили су испитаници из дрвне индустрије, грађевинарства и текстилне индустрије, имајући у виду да је по 45% анкетираних из ових области капацитете користило преко 80%. Са друге стране, са највећим изазовима се и даље суочава привреда туризма и угоститељства (48% анкетираних користило је мање од 50% капацитета).

Истраживање је показало да је степен искоришћености капацитета у трећем кварталу 2021. године у великој мери повезан са величином предузећа: скоро половина испитаника (44%) из категорије микро предузећа су користила капацитете до 50%, за разлику од испитаника сврстаних у велике привредне субјекте од којих је 48% анкетираних користило капацитете у распону од 80% до 100%.

Смањење трошкова ресурса је по први пут постало најзначајнији услов за унапређење пословања и већу искоришћеност капацитета, имајући у виду да их је навела тачно половина испитаника. Као и у претходном истраживању, испитаници истичу такође и тражњу на домаћем тржишту (48% анкетираних) и значај боље расположивости ресурса (41% испитаника).

Тражња на иностраном тржишту је посебно важна за прерађивачку индустрију, имајући у виду да је 53% и 45% испитаника из металске и електро индустрије и текстилне индустрије, респективно, овај услов означило као значајан за унапређење пословања.

Искоришћеност капацитета привреде (у трећем кварталу 2021. године, % анкетираних)

Извор: Анкета ПКС (n=1275).

Најзначајнији фактори за унапређење пословања (% анкетираних)

Извор: Анкета ПКС (n=1275).

Напомена: Анкетирани компаније имале су могућност вишеструког избора.

Хоризонталне теме од интереса за привреду

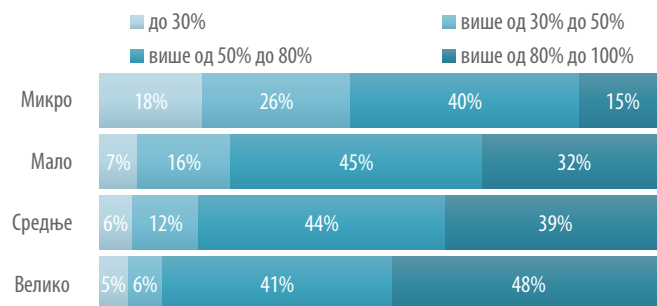
Животна средина

Закон о управљању отпадом

Потребне измене Закона о управљању отпадом у циљу решавања изазова са којима се привреда суочава у пословању, и то:

- омогућити увоз неопасног отпада за поновно енергетско искоришћење за постројења која поседују интегрисану (IPPC) дозволу, као потврду испуњености услова за обављање активности које могу имати значајан утицај на животну средину.
- омогућити управљање отпадним гумама путем увођење колективних оператера и уврштавање гуме која у процесу производње постаје отпад у посебне токове отпада.
- управљања отпадом у текстилној индустрији, амбалажним отпадом од мазива и уља.
- уклањања историјског отпада из предузећу стечају и реструктурирању.

Искоришћеност капацитета према величини привредног друштва (Q3 2021. године, % анкетираних)

Извор: Анкета ПКС (n=1275).

Искоришћеност капацитета према привредним гранама (Q3 2021. године, % анкетираних)

Извор: Анкета ПКС (n=1275).

Напомена: Искоришћеност капацитета у оквиру привредних грана рангирана је у опадајућем редоследу, почев од привредне гране са највећим степеном искоришћења капацитета.

Хоризонталне теме од интереса за привреду

Амбалажа, амбалажни отпад и депозитни систем

У току је Јавна расправа на Нацрт Закона о изменама и допунама Закона о управљању отпадом (до 5. новембра 2021. године), кровног прописа из ове области.

С обзиром да су у току и активности Радне групе за израду Нацрта Закона о изменама и допунама Закона о амбалажи и амбалажном отпаду, уколико се предлагач прописа определили за успостављање депозитног система индустрија нуди сву неопходну помоћ за: спровођење ex ante анализе, израду студије изводљивости и утврђивање транзиционих периода за имплементацију, јасно дефинисање амбалаже које улазе у депозитни систем, одређивање тела за управљање депозитним системом.

Измена закона о накнадама за коришћење јавних добара

Индустрија указује да у примени закона постоје велики изазови за домаће произвођаче:

- Накнаде за заштиту и унапређивање животне средине, донета је Уредба, а затим крајем 2019. и измене, али проблем је остао исти: нејасан и нетранспарентан начин обрачуна накнаде од стране ЈЛС. Накнада мора да се заснива на стварној количини емитованог загађења, а не на основу укупног оствареног прихода компанија (у складу са начелом „загађивач плаћа“). Евидентирани су бројни проблеми у примени, начину обрачуна и висини накнаде за заштиту и унапређивање животне средине.
- Посебни токови отпада - лекови који после истеклог рока остају у поседу и сакупљају се од грађана, уведени су као нова категорија у Закону о накнадама за коришћење јавних добара. Примена обрачуна и висина накнаде за лекове доводи до енормног повећања трошкова пословања произвођача и увозника лекова.
- Изузетно високе накнаде за електричне и електронске производе који после употребе постају посебан ток отпада, а чија наплата је регулисана Законом о накнадама за коришћење јавних добара. Основица је количина произведених, односно увезених електричних и електронских производа. Наплата ове накнаде искључиво по килограму производа, по мишљењу привреде, представља веома лоше законско решење, јер се стимулишу произвођачи који уграђују неквалитетне сировине у производе.
- Накнада за воде - висина накнаде чине индустрију производње пића и сокова неконкурентном у односу на ЦЕФТА и ЕУ. Произвођачи су тражили снижавање накнаде на коришћење воде, која сада износи износи 1,21 РСД по литри продате воде.

Спољнотрговинска активност

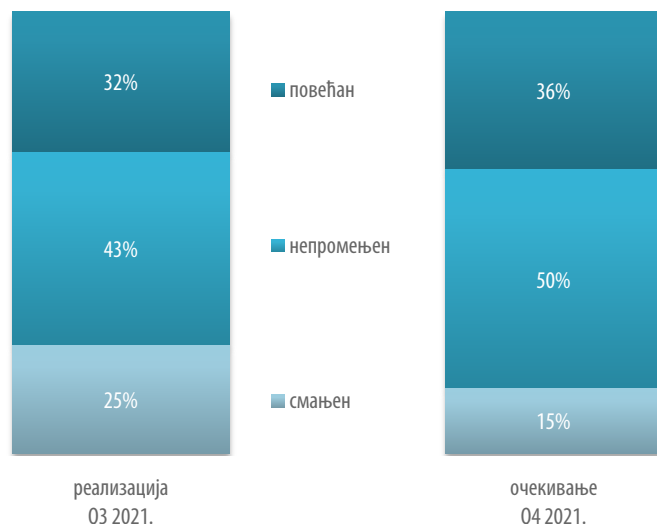
Према резултатима овог истраживања, од укупног броја анкетираних компанија, 51% испитаника реализовало је извоз у трећем кварталу 2021. године.

Повећан извоз у односу на претходни квартал имало је 32% анкетираних извозника, док је 43% испитаних извозника реализовало непромењен извоз у трећем кварталу 2021. године, у односу на претходни квартал. У поређењу са истим периодом прошле године, уочљив је ефекат тадашњег опоравка након шока који је пандемија заразне болести COVID-19 проузроковала, за разлику од трећег квартала 2021. године где је раст извоза умеренији.

Учешће извозника је убедљиво најниже код микро предузећа (22%), која су такође у најмањој мери остварила раст извоза – свега 13% анкетираних извозника из ове категорије имало је већи извоз у трећем кварталу 2021. године у односу на претходни квартал.

Привредници показују изражени оптимизам за четврти квартал у погледу кретања извоза (36% очекује раст међукварталног извоза, док 50% очекује непромењен ниво извоза).

Извоз (у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Повећање извоза

реализација Q3 2021.

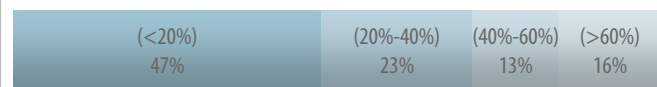

очекивање Q4 2021.

Смањење извоза

реализација Q3 2021.

очекивање Q4 2021.

Извор: Анкета ПКС (n=646).

Напомена: У заградама је представљен распон промена (повећање / смањење).

Од укупног броја анкетираних компанија, 50% реализовало је увоз у трећем кварталу 2021. године, а повећан или исти обим увоза имало је 81% анкетираних увозника.

За четврти квартал 2021. године, чак 86% увозника очекује исти или повећан обим увоза, што је у складу са очекивањима о кретању промета у истом периоду.

Интернационализација пословања - предлози привреде за додатну подршку

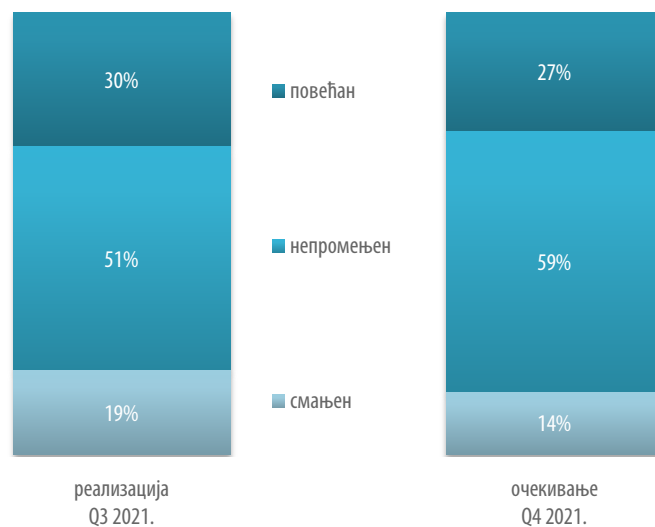
Пословно повезивање – организовани онлајн Б2Б пословни сусрети, хибридни догађаји

Привреда је заинтересована за организацију онлајн пословних сусрета, као и хибридних догађаја, како би се пружила шанса што већем броју компанија да нађу пословне партнере чак и током пандемије. Фирме су такође заинтересоване да учествују на радионицама и обукама за успешно вођење онлајн састанака, као и за коришћење интерактивних платформи путем којих могу да представе своје производе и услуге и умреже се са потенцијалним клијентима.

Подстицаји и мере за стимулисање извоза

Размотрити увођење додатних мера и проширење постојећих мера економске политике са циљем стимулације извозника.

Увоз (у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Повећање увоза

реализација Q3 2021.

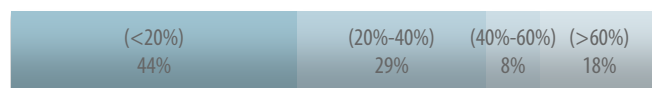

очекивање Q4 2021.

Смањење увоза

реализација Q3 2021.

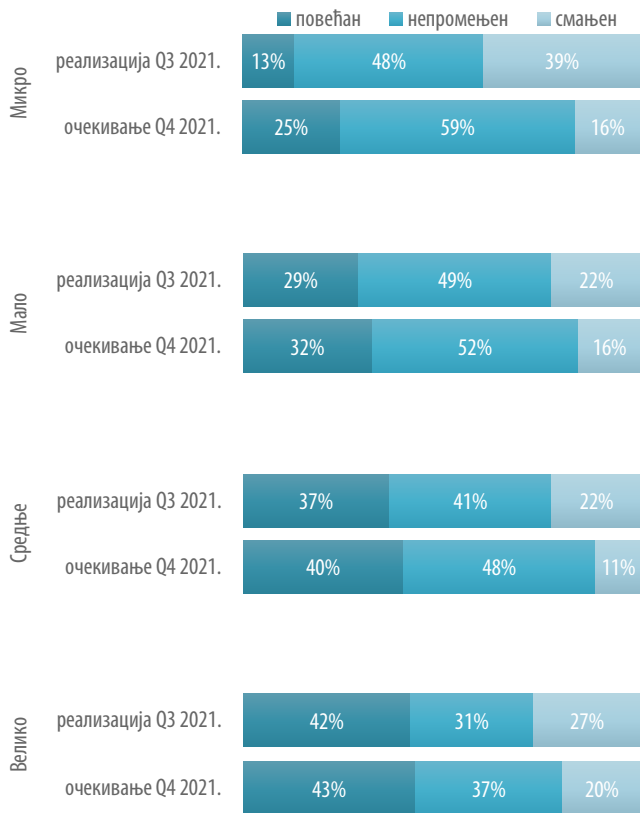
очекивање Q4 2021.

Извор: Анкета ПКС (n=634).

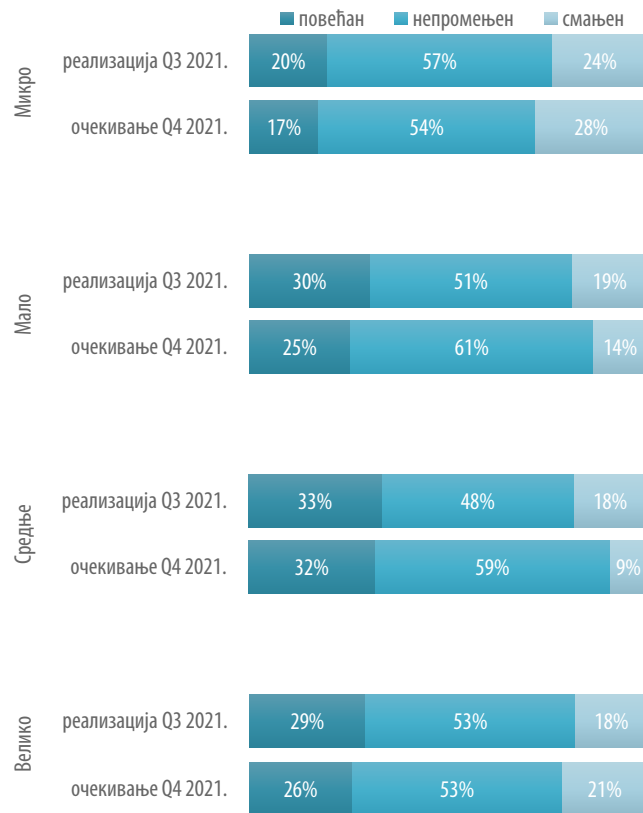
Напомена: У заградама је представљен распон промена (повећање / смањење).

Извоз према величини привредног друштва (у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Извор: Анкета ПКС (n=641).

Увоз према величини привредног друштва (у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Извор: Анкета ПКС (n=629).

Могућности за увозну супституцију

Више од две трећине анкетираних увозника (70%) изјавило је да се у земљи не производе производи, односно не пружају услуге које увозе, а које су им потребне за пословање. За анкетираних фирме које увозе репроматеријал, водећи разлози због којих не користе супституте произведене у Србији су:

- неадекватан квалитет понуде на домаћем тржишту и
- висока цена истих производа / услуга домаћег порекла.

Идентични фактори утицали су на увоз репроматеријала из иностранства и у истраживању за трећи квартал 2020. године.

Због чега увозите репроматеријал из иностранства? (% анкетираних)

Извор: Анкета ПКС (n=634).

Напомена: Анкетирани су имали могућност вишеструког избора.

Инвестиције

У трећем кварталу 2021. године, 47% анкетираних компанија је реализовало инвестиције. У поређењу са реализованим инвестицијама у претходном кварталу, 90% фирми је остварило повећан или исти обим инвестиција. Поређење инвестирања према величини предузећа показује значајне разлике: за разлику од великих предузећа, где је 77% испитаника реализовало инвестиције, свега 34% испитаника из категорије микро предузећа је инвестирало у трећем кварталу.

Претходне године, у истом периоду, такође је 47% испитаника реализовало инвестиције.

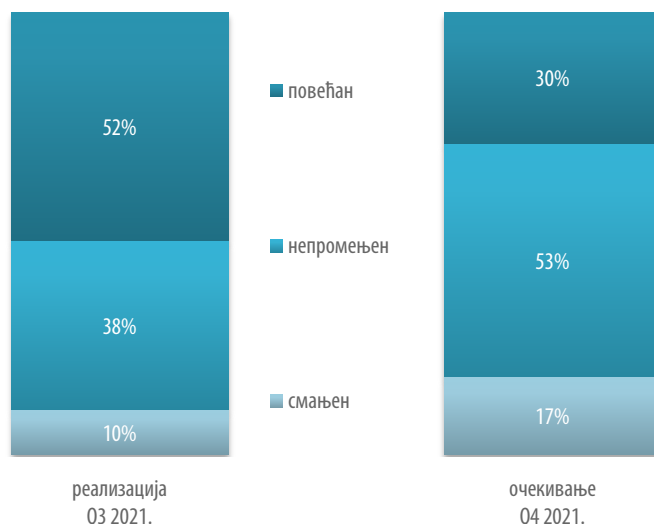
Очекивања привредника за четврти квартал 2021. године су позитивна: чак 83% испитаника планира повећан или исти обим инвестиција у односу на трећи квартал 2021. године.

Као и у претходним истраживањима, испитане компаније планирају да у наредном периоду највише улажу у увозну опрему (30% укупно планираних инвестиција), а потом у грађевинске објекте и земљиште и домаћу опрему (просечно 28% и 25%, респективно, средстава намењених за инвестиције). У поређењу са истим периодом прошле године, нема значајнијег одступања структуре планираних инвестиција.

Улагање у домаћу опрему доминира код комуналних делатности и туризма и угоститељства, где домаћа опрема представља 43% и 39% укупне вредности планираних инвестиција. Као и у претходним истраживањима, најмању заинтересованост испитаници су показали за улагања у интелектуалну својину и дигиталне технологије – у просеку, свега 7% средстава планираних за инвестиције. Значајнија улагања у ову категорију средстава планирају само анкетирани из области електронских комуникација – 22% укупне вредности планираних инвестиција. Приметна је разлика улагања у интелектуалну својину и дигиталне технологије у зависности од велиине предузећа: код испитаника сврстаних у категорију микро предузећа, ова улагања чине 13% планираних средстава за инвестиције, за разлику од испитаника из категорије великих предузећа, код којих ова улагања чине свега 4% укупних средстава планираних за инвестиције.

Подстицаје државних институција и локалних самоуправа користило је 51% анкетираних привредних субјеката, док се 40% испитаника изјаснило да за ова средства нису конкурисали.

Инвестиције (у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Повећање инвестиција

реализација Q3 2021.

очекивање Q4 2021.

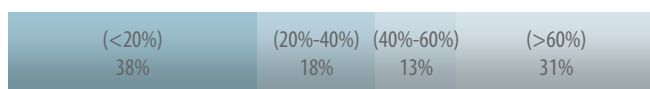

Смањење инвестиција

реализација Q3 2021.

очекивање Q4 2021.

Извор: Анкета ПКС (n=602).

Напомена: У заградама је представљен распон промена (повећање / смањење).

Од укупног броја анкетираних компанија, 19% се изјаснило да је у претходном кварталу увело неку иновацију. Посматрано према величини привредних субјеката, највећи број иноватора је у великим предузећима где се 26% анкетираних изјаснило да је увело неку иновацију у претходном кварталу. Најинвентивније су фирме из области електронских комуникација, имајући у виду да се 37% испитаника из ове области изјаснило да је претежно интерно, у оквиру привредног субјекта, увело неку иновацију у трећем кварталу 2021. године.

Предлози привреде за унапређење програма подршке привреди

Релаксирати услов реализације инвестиције у односу на одобрење средстава

Размотрити могућност релаксације услова да се инвестиција може реализовати тек након одобрења средстава, што често успорава пословање, уз предлог набавке у истој години или слично.

Проширити подстицаје на нивоу локала за улагања у неразвијеним и девастираним општинама

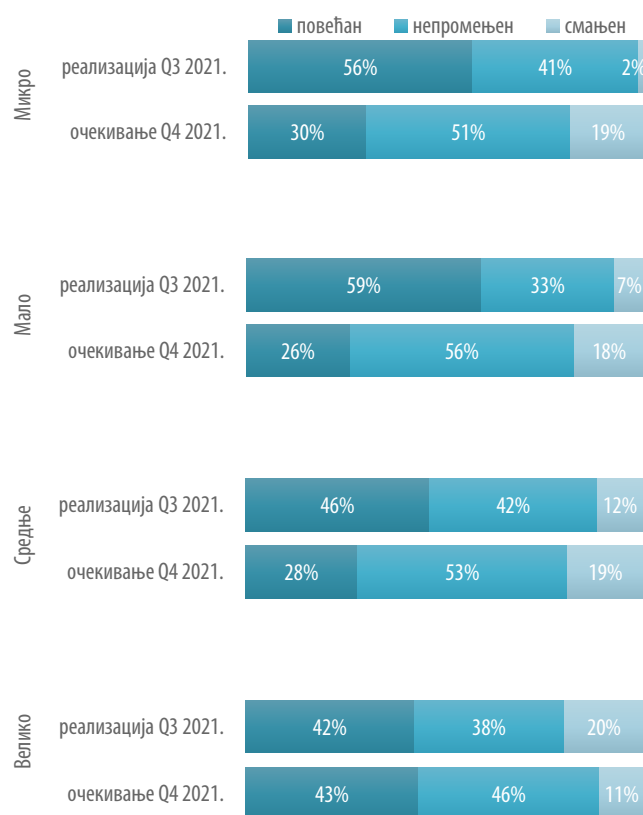
Препорука за локалне самоуправе да размотре додатне подстицаје и ослобођења за инвестиције.

Преиспитати гаранције као начин обезбеђења кредита

Привредни субјекти истакли су да су услови за подстицаје у делу средстава обезбеђења (гаранције, хипотеке) у највећем броју случајева недостижни и нереални. Гаранције и начин њиховог обезбеђења у знатној мери угрожавају ликвидност привредних друштава, при чему најчешће то морају бити квалитетне банкарске гаранције, које подразумевају квалитетна средства обезбеђења, а не менице привредних друштава. Већина привредних субјеката (посебно микро и малих) истакла је да је за њих начин обезбеђења кредита неадекватан, као и да нису у могућности да дају гаранције које се од њих траже. Препорука: узети у разматрање прихватање меничног и колатералног обезбеђења као довољног за све производне делатности, а посебно у неразвијеним и девастираним општинама.

Инвестиције

(промена у односу на претходни квартал, % анкетираних)

Извор: Анкета ПКС (n=599).

Структура планираних инвестиција (% анкетираних)

Извор: Анкета ПКС (n=682).

Предлози привреде за унапређење програма подршке привреди

Поједноставити административне процедуре

Препоруке у области подстицаја за све делатности: поједноставити процедуре и папирологију, смањити списак потребне документације с обзиром на то да се иста прикупља на различитим местима, при чему је често потребно чекати више дана. Потребно је размотрити смањење трошкова аплицирања. Неопходно је унапредити комуникацију институција и међусобну размену података и информација о подносиоцима захтева, да институције узајамно размењују расположиву документацију (велики број потврда и уверења надлежних служби). Предложено је и повезивање надлежних институција у систему доделе подстицаја путем е-управе уз убрзање дигитализације аплицирања на конкурсе.

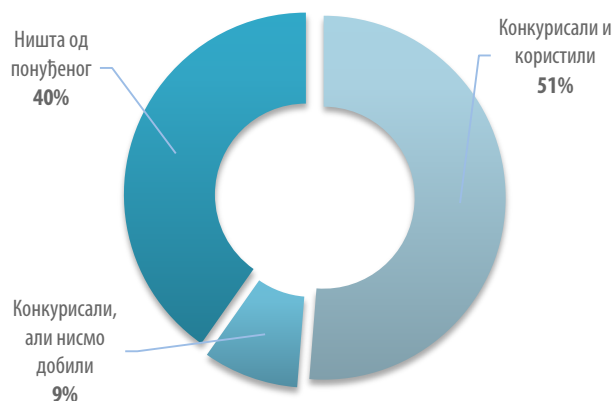
Унапредити систем информисања о доступним подстицајима - правремена информисаност привреде о подстицајима и транспарентност процеса

Повећати транспарентност објављивања конкурса (путем доставе информација на имејлове привредних субјеката, укључењем локалних самоуправа и осталих надлежних институција у систем обавезног информисања привреде, боља комуникација надлежних институција у реализацији подстицаја с привредом). Отворити телефонску линију за правну помоћ у реализовању средстава подстицаја. Централизовати оглашавање свих конкурса за подстицаје (на једном месту, порталу).

Проширити области пословања које покривају подстицаји

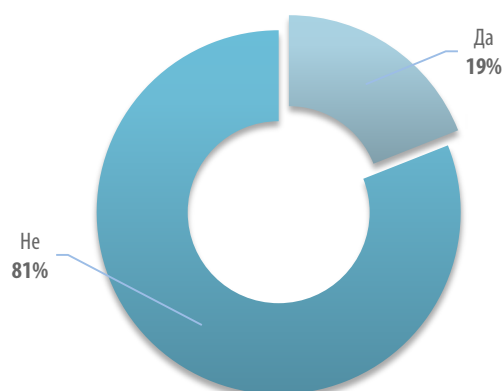
Повећати вредност подстицаја за све услужне и додатне производне делатности. Проширење сарадње научних институција и привреде, попут јавних позива спроведених путем Фонда за иновациону делатност.

Да ли сте до сада конкурисали за средства подстицаја које дају државне институције и локалне самоуправе? (% анкетираних)

Извор: Анкета ПКС (n=1275).

Да ли сте увели неку иновацију у претходном кварталу? (% анкетираних)

Извор: Анкета ПКС (n=1275).

Напомена: Под иновацијом се подразумева: примена нових или знатно побољшаних роба или услуга, процеса, нове организационе методе у пословању, промене у организацији рада или у односима пословних субјеката са окружењем, нове маркетиншке методе.

Извори финансирања

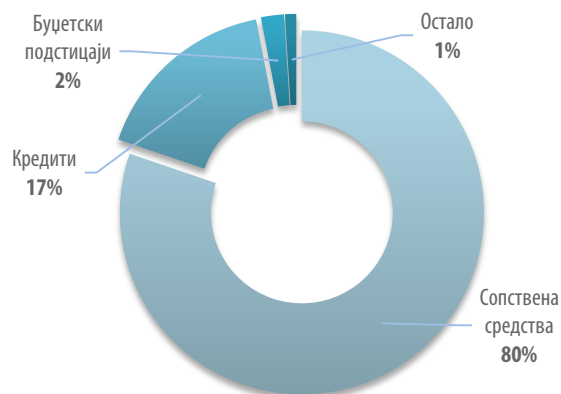
Као и у свим претходним истраживањима, анкетирани привредни субјекти у пословању највише користе сопствена средства (80%) и кредите (17%). Буџетски подстицаји и остали извори финансирања имају занемарљиво учешће у структури извора финансирања. Компаније које су навеле да користе кредите, доминантно се задужују у земљи, а знатно мање у иностранству. Овај однос домаћих и прекограничних кредита карактеристичан је за све привредне делатности обухваћене анкетом.

Охрабрује податак да 46% анкетираних фирми располаже са довољно средстава за оптимално финансирање пословања. Четвртина испитаника (26%) се изјаснила да им недостају средства за инвестиције, петина испитаника нема довољно средстава ни за инвестиције ни за ликвидност, док се 9% анкетираних суочава са недостатком средстава за ликвидност.

Када је у питању ликвидност, са највећим изазовом се суочавају туризам и угоститељство и комуналне делатности, имајући у виду да се 71% односно 67% анкетираних респективно из ових делатности изјаснило да не располажу са довољно средстава за оптимално финансирање актуелног пословања. Такође, проблем неликвидности је најизраженији код микро предузећа имајући у виду да свега 31% испитаника из ове категорије располаже са довољно средстава за финансирање пословања, за разлику од анкетираних из категорија средњих и великих предузећа (61% односно 62% испитаника се изјаснило да је ликвидно).

Анализа испитаника који су се изјаснили да имају проблема са финансирањем текућег пословања показала је да за оптимално финансирање пословања код 54% анкетираних (који су се изјаснили да не располажу оптималним износом средстава за финансирање текућег пословања) недостаје до 30% средстава, а код 32% анкетираних недостаје 30-50% оптимално потребних средстава.

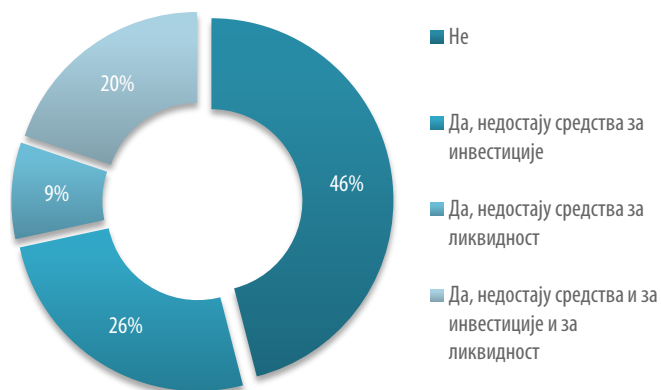
Које изворе финансирања користите у пословању? (% анкетираних)

Извор: Анкета ПКС (n=1275).

Напомена: Остало обухвата: задужења код матичне компаније, позајмице оснивача, финансијски лизинг, аванси купаца и обавезе према добављачима.

Да ли вам недостају средства за оптимално финансирање актуелног пословања? (% анкетираних)

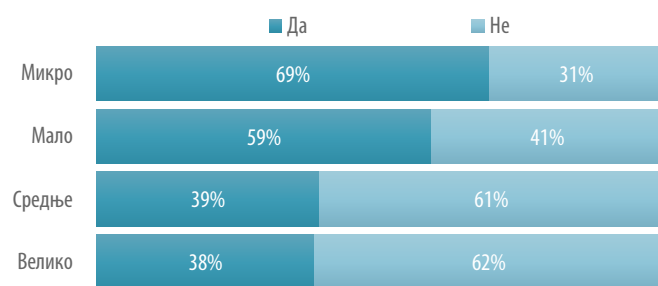

Извор: Анкета ПКС (n=1275).

Да ли вам недостају средства за оптимално финансирање актуелног пословања?
(% анкетираних, према привредним гранама)

Да ли вам недостају средства за оптимално финансирање актуелног пословања?
(% анкетираних)

Извор: Анкета ПКС (n=1275).

Извор: Анкета ПКС (n=1275).

Напомена: Недостајућа средства за оптимално финансирање актуелног пословања у оквиру привредних грана рангирана су у опадајућем редоследу, почев од привредне гране са највећим уделом недостајућих средстава за оптимално финансирање у односу на расположива средства.

Радна снага

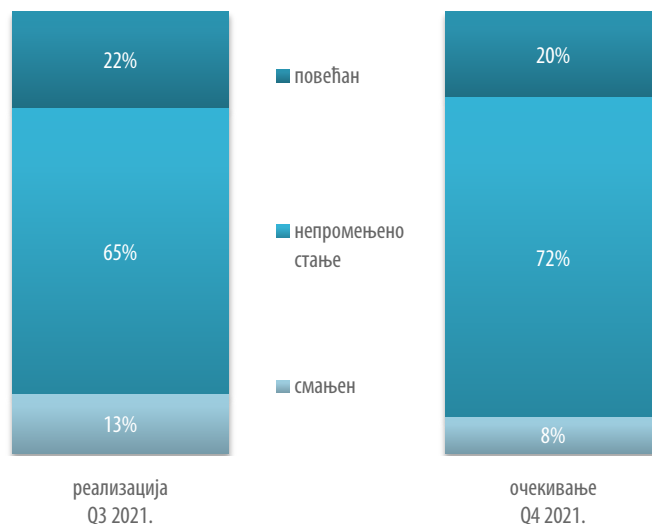
И у трећем кварталу 2021. године запосленост је била стабилна имајући у виду да 87% анкетираних није смањило број запослених, као и да 92% испитаника не очекује смањење броја запослених ни у наредном кварталу.

У погледу радне снаге, најдинамичније прилагођавање условима пословања је забележено код предузећа из области електронских комуникација: од укупног броја испитаника из ове делатности, 37% је повећало број запослених, 19% смањило, а 44% задржало исти број запослених. У поређењу са другим делатностима, испитаници из електронских комуникација очекују и најзначајније повећање броја запослених у четвртном кварталу ове године (сваки други анкетирани из ове области).

Најмањи број микро предузећа (16% анкетираних из ове групе) повећао је запосленост у трећем кварталу ове године. Највећи оптимизам у погледу запошљавања у четвртном кварталу 2021. године показују велики привредни субјекти, код којих 37% испитаника очекује повећање броја запослених.

Актуелна понуда радне снаге у земљи, у смислу образовних профила и радног искуства, одговара потребама 86% анкетираних. Међутим, забрињавајуће је да више од половине укупно анкетираних (54%) сматра да у Србији нема довољног броја адекватних кадрова. У поређењу са резултатима истраживања за исти период прошле године, учешће привредних субјеката који сматрају да нема довољно адекватних кадрова је порасло за 12 процентних поена.

Запосленост (у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Повећање броја радно ангажованих

реализација Q3 2021.

очекивање Q4 2021.

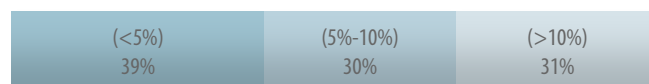

Смањење броја радно ангажованих

реализација Q3 2021.

очекивање Q4 2021.

Извор: Анкета ПКС (n=1275).

Напомена: У заградама је представљен распон промена (повећање / смањење).

Дефицитарна занимања (20 најтраженијих)

Возач С/Е категорије, производни радник, варилац, машински инжењер, бравар, кувар, конобар, трговац, CNC оператер, грађевински техничар, инжењер електротехнике, армирач, зидар, руковалац грађевинском механизацијом, тесар, електротехничар, електричар, технолог, машински техничар, инжењер информационих технологија.

Хоризонталне теме од интереса за привреду

Смањење пореза и доприноса на зараде

Сукцесивно смањење пореза и доприноса на зараде у наредних пет година, како би са тренутних 63% смањило на 46%. Проширити меру ослобођења од пореза и доприноса на зараде у првој години пословања на предузетнике паушалце, како би се подстакло самозапошљавање. Учешће пореза и доприноса у зарадама је високо у односу на земље у окружењу.

Да ли актуелна понуда радне снаге одговара потребама ваше компаније? (% анкетираних)

Извор: Анкета ПКС (n=1275).

Запосленост према привредним гранама (у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

реализација Q3 2021.

очекивање Q4 2021.

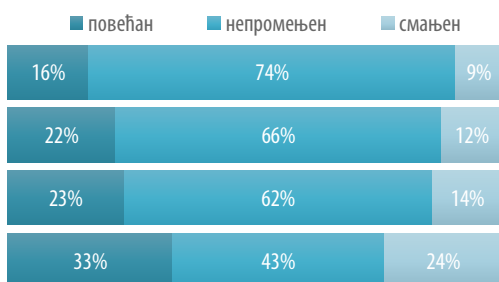

Извор: Анкета ПКС (n=1275).

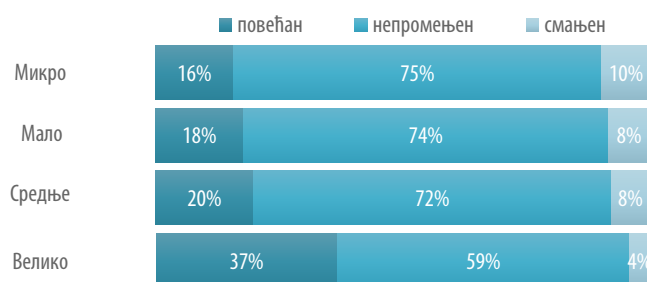
Напомена: Број радно ангажованих у оквиру привредних грана рангиран је у опадајућем редоследу, почев од привредне гране са највећим процентуалним повећањем броја радно ангажованих.

Запосленост према величини привредног друштва (у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

реализација Q3 2021.

очекивање Q4 2021.

Извор: Анкета ПКС (n=1275).

Привредне гране

Пољопривредна производња, прехранбени производи, пиће и дувански производи

Радна снага – дефицитарност

Производни радник, месар, физички радници, пекар, возач С/Е категорије, виљушкар, трговац, електричар, тракториста, технолог, комерцијалиста, магационер, машински инжењер, производни радник, пољопривредни техничар, пољопривредни инжењер за заштиту биља, економиста, менаџер, дестилатер, рибар, машински техничар, ветеринар, бравар.

Иницијативе привреде:

Убрзати доношење Правилника о методама за узорковање и испитивање хране ради утврђивања присуства и нивоа контаминената
Иницијатива за достављање Нацрта закона из области хране за животиње, добробити животиња и Нацрта измена и допуна Закона о ветеринарству

Иницијатива за покретање процедуре добијања статуса газдинства слободних од заразних болести

Иницијатива за укључивање представника Привредне коморе Србије у рад на доношењу подзаконског акта којим се ближе уређује класирање трупова

Молба за одговор на раније покренуту иницијативу о примени мера посебне царинске заштите – прелевмана од прекомерног увоза готових месних прерађевина

Молба за хитно покретање интервентних мера за уређење домаћег пољопривредног тржишта

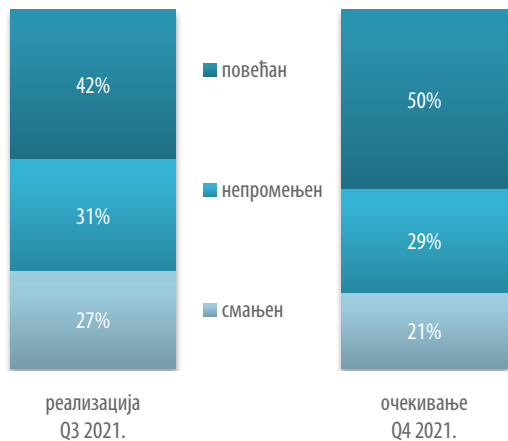
Иницијатива за усклађивање Правилника о ветеринарско-санитарним условима, односно општим и посебним условима за хигијену хране животињског порекла, као и условима хигијене хране животињског порекла са прописима ЕУ

Методолошке напомене:

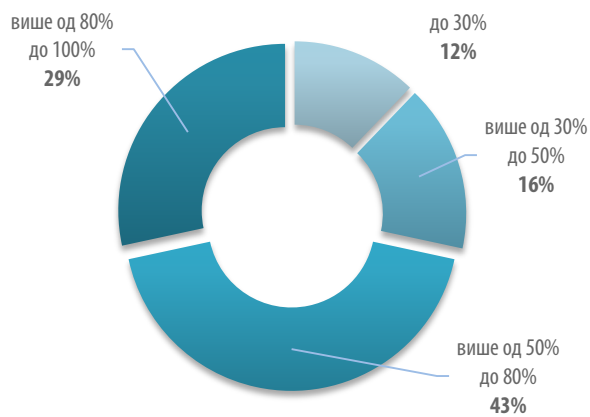
Пољопривредна производња, прехранбени производи, пиће и дувански производи обухватају следеће групе делатности према КД (2010): гајење жита, легуминоза, уљарица, пиринча, поврћа, бостана, коренастих и кртоластих биљака, шећерне трске, дувана, биљака за производњу влакана, осталих једногодишњих и двогодишњих биљака, воћа и поврћа, уљних плодова, биљака за припремање напитака, зачинског, ароматичног и лековитог биља, садног материјала, сакупљање шумских плодова, производња вина од грозња, дуванских производа, производња, прерада и конзервисање сокова од воћа и поврћа, производња уља и масти, сладоледа, млинских производа, скроба и скробних производа, хлеба, свежег пецива и колача, шећера, какаоа, чоколаде и кондиторских производа, готових јела, дестилација, пречишћавање и мешање пића, производња пића и осталих воћних вина, пива, слада, освежавајућих пића, минералне воде и остале флаширане воде и слично, узгој музних крава, других говеда и бивола, копитара, камила и лама, оваца и коза, свиња, живине; мешовита пољопривредна производња, помоћне делатности у узгоју животиња; лов, траперство и одговарајуће услужне делатности, морски и слатководни риболов; прерада и конзервисање меса, производња месних прерађевина, прерада и конзервисање рибе, љускара и мекушаца, прерада млека и производња сирева; производња готове хране за домаће животиње, производња готове хране за кућне љубимце; посредовање у продаји пољопривредних сировина, животиња, текстилних сировина и полупроизвода; трговина на велико животињама, месом и производима од меса, млечним производима, јајима и јестивим уљима и мастима, осталом храном, укључујући рибу, љускаре и мекушце; ветеринарска делатност.

Пољопривредна производња, прехранбени производи, пиће и дувански производи

Промет
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Искоришћеност капацитета привреде
(у трећем кварталу 2021. године, % анкетираних)

Најзначајнији фактори за унапређење пословања
(% анкетираних)

Запосленост у односу на претходни квартал
(% анкетираних)

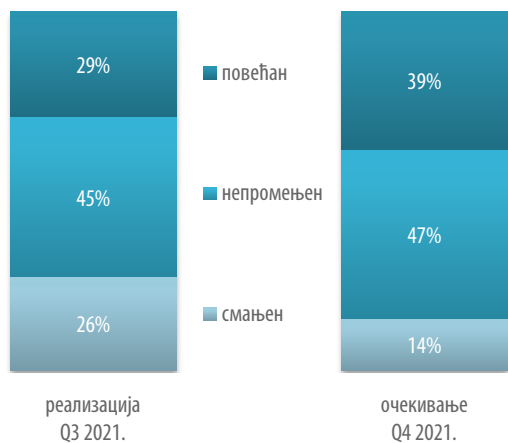

Напомена: Анкетиране компаније имале су могућност вишеструког избора.

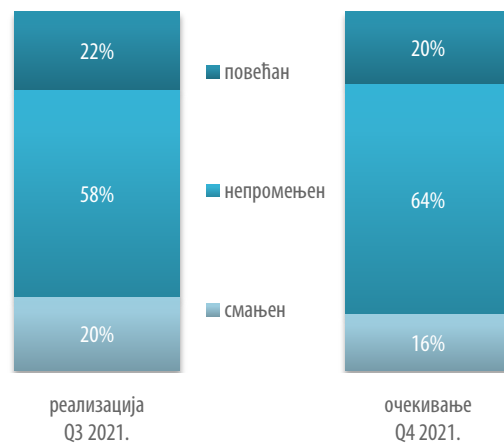
Извор: Анкета ПКС (n=148).

Пољопривредна производња, прехранбени производи, пиће и дувански производи

Извоз
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Увоз
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Због чега увозите материјал из иностранства?
(% анкетираних)

Просечна структура планираних инвестиција

Напомена: Анкетирани су имали могућност вишеструког избора.

Извор: Анкета ПКС (n=148).

Енергетика и рударство

Радна снага – дефицитарност

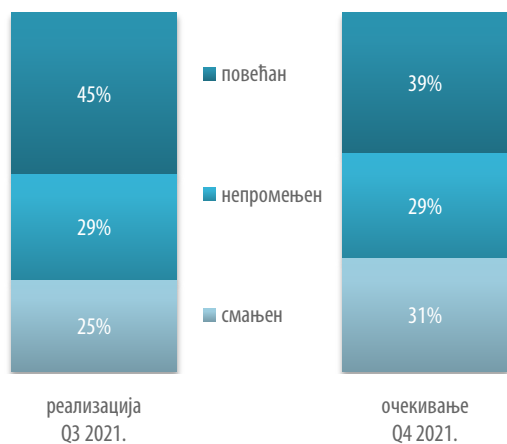
Инжењер електротехнике, машински инжењер, електротехничар, електромонтер, бравар, варилац, возач С/Е категорије, стругар, рудар, рударски инжењер, виклер, лифт монтер, електроинсталатер, механичар, столар, производни радник, фарбар, руковалац грађевинском механизацијом.

Методолошке напомене:

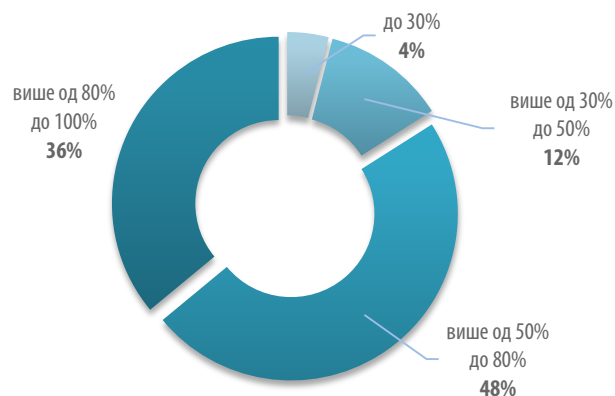
Енергетика и рударство, према КД(2010), обухвата области делатности: Експлоатација угља, Експлоатација сирове нафте и природног гаса, Експлоатација руда метала, Остало рударство, Услугне делатности у рударству и геолошким истраживањима, Производња кокса и деривата нафте, Производња електричне опреме, Снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација.

Енергетика и рударство

Промет
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

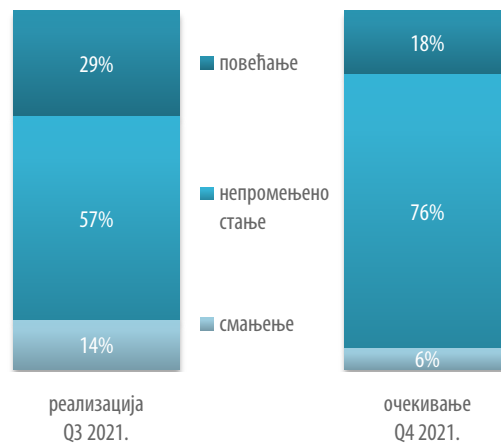
Искоришћеност капацитета привреде
(у трећем кварталу 2021. године, % анкетираних)

Најзначајнији фактори за унапређење пословања
(% анкетираних)

Запосленост у односу на претходни квартал
(% анкетираних)

Напомена: Анкетиране компаније имале су могућност вишеструког избора.

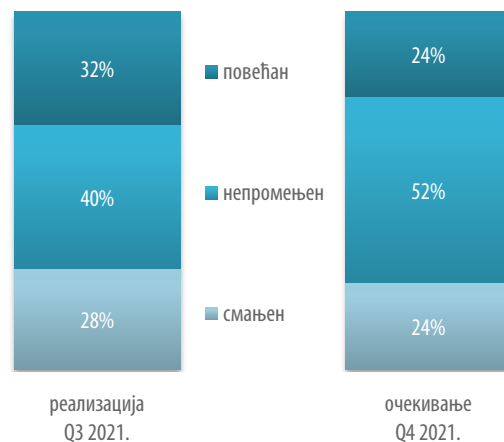
Извор: Анкета ПКС (n=51).

Енергетика и рударство

Извоз
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Увоз
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Због чега увозите материјал из иностранства?
(% анкетираних)

Просечна структура планираних инвестиција

Напомена: Анкетирани су имали могућност вишеструког избора.

Извор: Анкета ПКС (n=51).

Прерада дрвета, производња папира и намештаја

Радна снага – дефицитарност

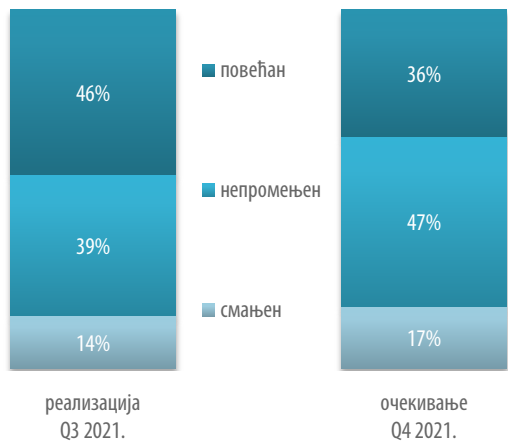
Столар, производни радник, CNC оператер, тапетар, бравар, возач С/Е категорије, инжењер информационих технологија, машински техничар, варилац, електричар, кројач, папирничар, грађевински техничар, тапатар, фарбар, лакирер, штампар, дизајнер, инжењер геологије, машински инжењер, технолог, шивач.

Методолошке напомене:

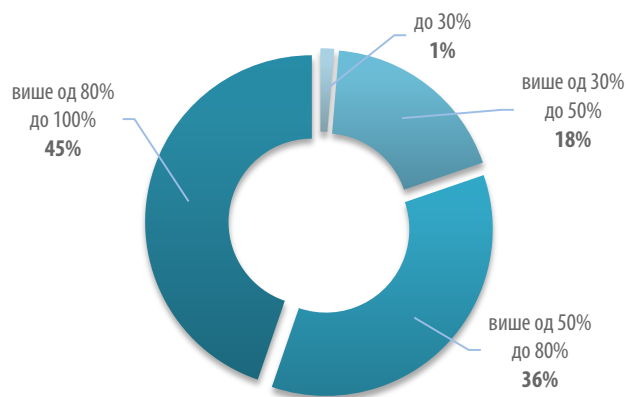
Прерада дрвета, производња папира и намештаја, према КД(2010), обухвата следеће области делатности: Шумарство и сеча дрвећа, Прерада дрвета и производи од дрвета, плуте, сламе и прућа, осим намештаја, Производња папира и производи од папира и Производња намештаја.

Прерада дрвета, производња папира и намештаја

Промет
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

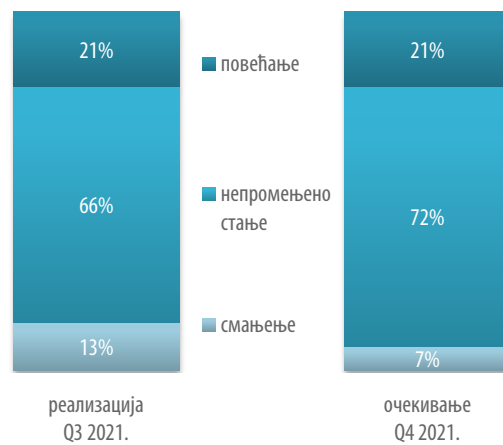
Искоришћеност капацитета привреде
(у трећем кварталу 2021. године, % анкетираних)

Најзначајнији фактори за унапређење пословања
(% анкетираних)

Запосленост у односу на претходни квартал
(% анкетираних)

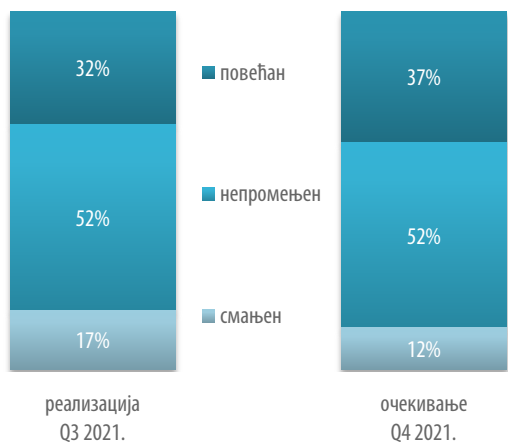

Напомена: Анкетиране компаније имале су могућност вишеструког избора.

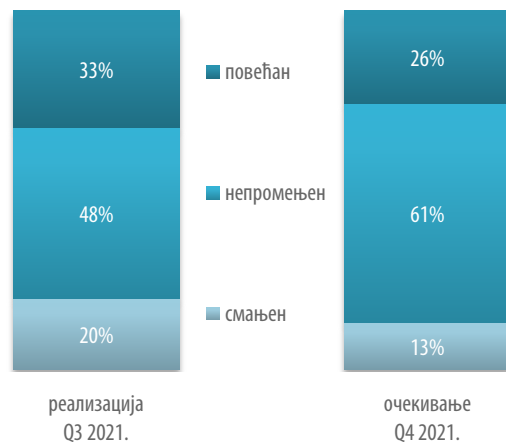
Извор: Анкета ПКС (n=76).

Прерада дрвета, производња папира и намештаја

Извоз (у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Увоз (у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Због чега увозите материјал из иностранства? (% анкетираних)

Просечна структура планираних инвестиција

Напомена: Анкетирани су имали могућност вишеструког избора.

Извор: Анкета ПКС (n=76).

Текстилна индустрија

Радна снага – дефицитарност

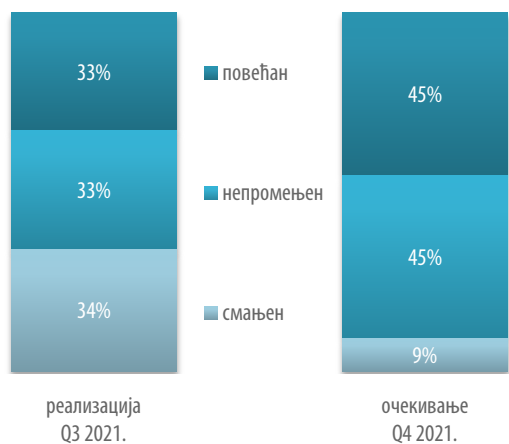
Шивач, производни радник, кројач, обућар, моделар, електротехничар, конструктор, технолог, текстилни техничар, текстилни инжењер, машински инжењер, механичар, техничар обраде коже.

Методолошке напомене:

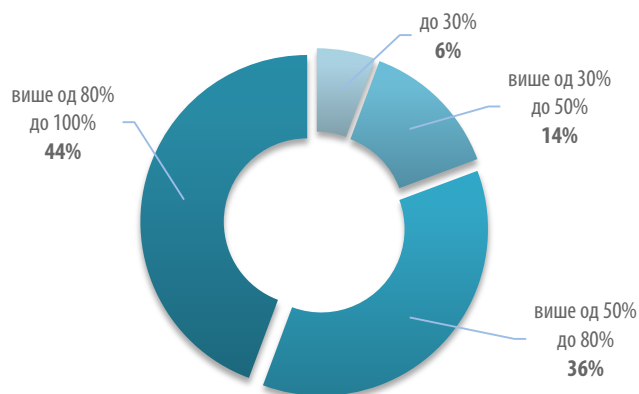
Текстилна индустрија, према КД(2010), обухвата области делатности: Производња текстила, Производња одевних предмета, Производња коже и предмета од коже.

Текстилна индустрија

Промет
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

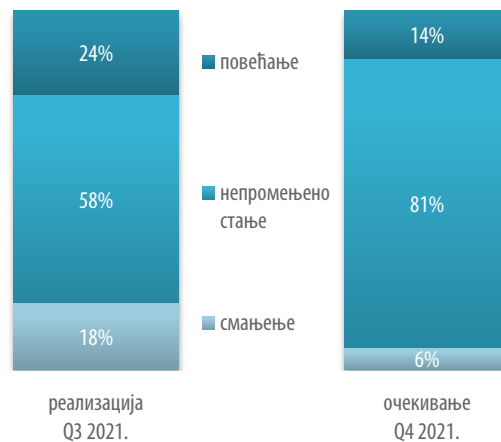
Искоришћеност капацитета привреде
(у трећем кварталу 2021. године, % анкетираних)

Најзначајнији фактори за унапређење пословања
(% анкетираних)

Запосленост у односу на претходни квартал
(% анкетираних)

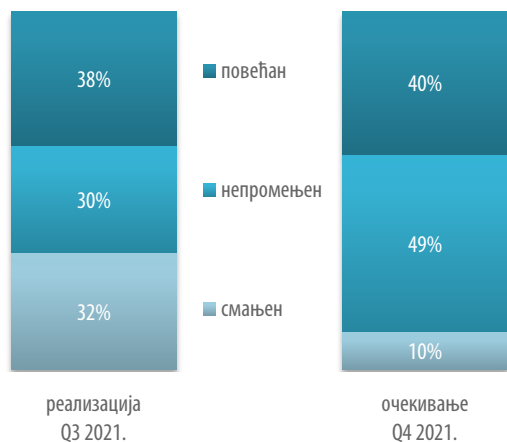

Напомена: Анкетиране компаније имале су могућност вишеструког избора.

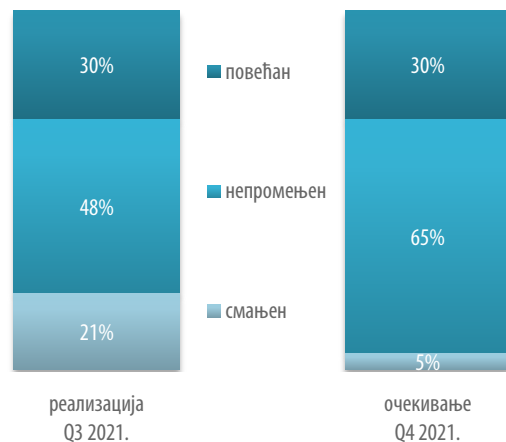
Извор: Анкета ПКС (n=88).

Текстилна индустрија

Извоз (у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Увоз (у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Због чега увозите материјал из иностранства? (% анкетираних)

Просечна структура планираних инвестиција

Напомена: Анкетирани су имали могућност вишеструког избора.

Извор: Анкета ПКС (n=88).

Хемијска и фармацеутска индустрија

Радна снага – дефицитарност

Технолог, производни радник, машински инжењер, инжењер електротехнике, хемијски , техничар, хемијски инжењер, реглер, електроничар, мехатроничар, CNC оператер, металостругар, металоглодач, пластичар, магационер, машински техничар, кројач, шивач, електричар, виљушкариса, инжењер информационих технологија, стоматолошки техничар, медицински техничар, возач В категорије, возач С/Е категорије.

Иницијативе привреде:

Предлог за измену и допуну Правилника о енергетској ефикасности зграда

Иницијатива у вези са отежаним пласманом керамичких плочица на тржиште Косова и Метохије

Надокнада логистичких трошкова за испоруке лекова здравственим установама на Косову и Метохији

Тестирање на вирус SARS-CoV-2 у приватним здравственим установама увести у званичне базе

Иницијатива за измену члана 10а Закона о порезу на додату вредност

Иницијатива за појашњење Закона о заштити потрошача у односу на рекламације на лекове и медицинска средства

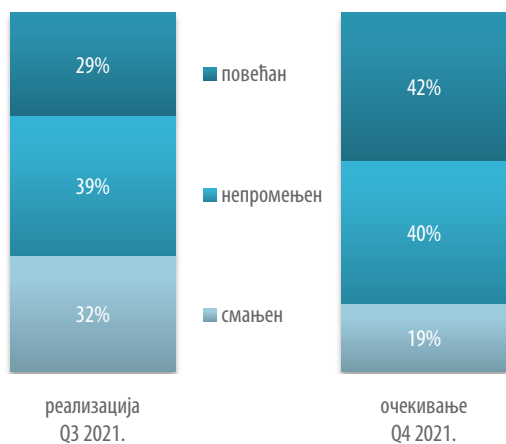
Реализована је иницијатива за издавање Акта о примени прописа у вези са статусним променама апотека

Методолошке напомене:

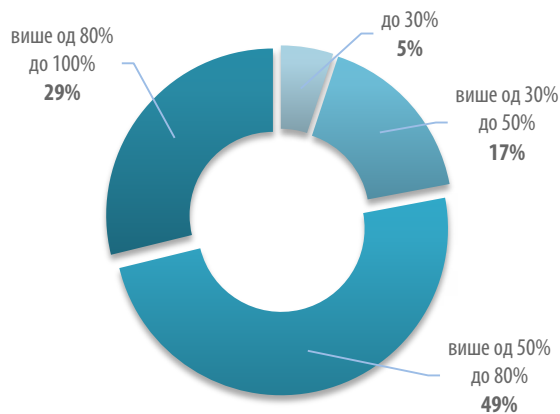
Хемијска и фармацеутска индустрија, према КД(2010), обухвата области делатности: Производња хемикалија и хемијских производа, Производња производа од гуме и пластике, Производња производа од осталих неметалних минерала, Остало рударство, Производња основних фармацеутских производа и препарата, Здравствене делатности и Социјална заштита са смештајем.

Хемијска и фармацеутска индустрија

Промет
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

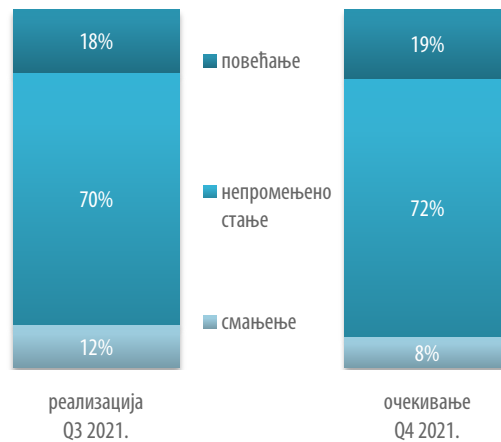
Искоришћеност капацитета привреде
(у трећем кварталу 2021. године, % анкетираних)

Најзначајнији фактори за унапређење пословања
(% анкетираних)

Запосленост у односу на претходни квартал
(% анкетираних)

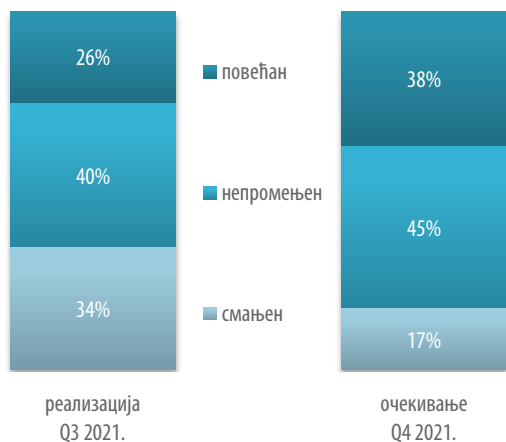

Напомена: Анкетиране компаније имале су могућност вишеструког избора.

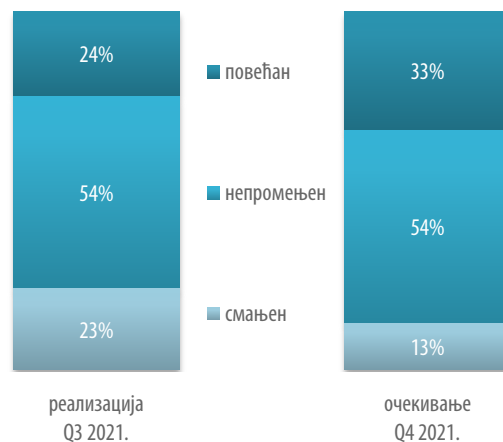
Извор: Анкета ПКС (n=118).

Хемијска и фармацеутска индустрија

Извоз
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Увоз
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Због чега увозите материјал из иностранства?
(% анкетираних)

Просечна структура планираних инвестиција

Напомена: Анкетирани су имали могућност вишеструког избора.

Извор: Анкета ПКС (n=118).

Металска и електро индустрија

Радна снага – дефицитарност

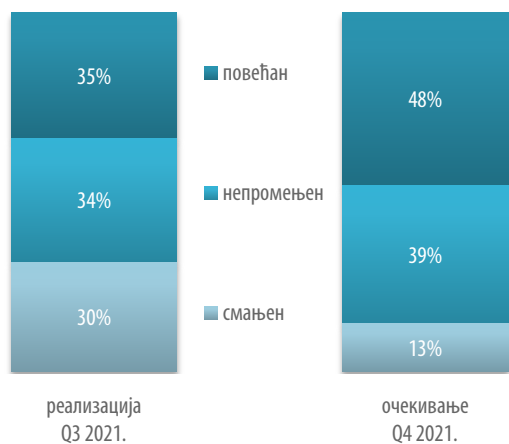
Варилац, металостругар, машински инжењер, бравар, СНС оператер, машински техничар, инжењер електротехнике, електромонтер, производни радник, металобрусач, технолог, монтажер, електротехничар, електричар, ливац, механичар, фарбар, инжењер информационог технологија, електроничар, лимар, металоглодач, калупер, саобраћајни техничар, аутомеханичар, контролор, менаџер пројекта, аутоелектричар, комерцијалиста, столар, физичар, виљушкариса, лифт монтер, специјалиста за одржавање нафтне опреме, реглер.

Методолошке напомене:

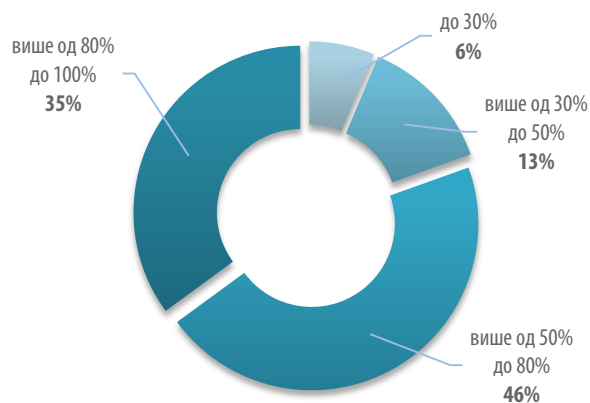
Металска и електро индустрија, према КД(2010), обухватају следеће области делатности: Производња основних метала, Производња металних производа, осим машина и уређаја, Производња рачунара, електронских и оптичких производа, Производња електричне опреме, Производња непоменутих машина и непоменуте опреме (мотори и турбине, осим за летелице и моторна возила, хидраулични погонски уређаји, пумпе и компресори, славине и вентили, лежајеви, зупчаници и зупчасти погонски елементи, индустријске пећи и горионици, опрема за подизање и преношење, ручни погонски апарати са механизмима расхладне и вентилационе опреме, осим за домаћинства, остале машине и апарати опште намене, машине за пољопривреду и шумарство, машине за обраду метала и алатних машина, машине за металургију, машине за руднике, каменоломе и грађевинарство, машине за индустрију хране, пића и дувана, машине за индустрију текстила, одеће и коже, машине за индустрију папира и картона, машине за израду пластике и гуме, машине за остале специјалне намене), Производња моторних возила, приколица и полуприколица, Производња осталих саобраћајних средстава (бродови, чамци, локомотиве, шинска возила, ваздушне свемирске летелице и одговарајућа опрема, борбена војна возила, мотоцикли, бицикли, инвалидска колица, остала транспортна опрема, ручна колица и запрежна возила).

Металска и електро индустрија

Промет
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Искоришћеност капацитета привреде
(у трећем кварталу 2021. године, % анкетираних)

Најзначајнији фактори за унапређење пословања
(% анкетираних)

Запосленост у односу на претходни квартал
(% анкетираних)

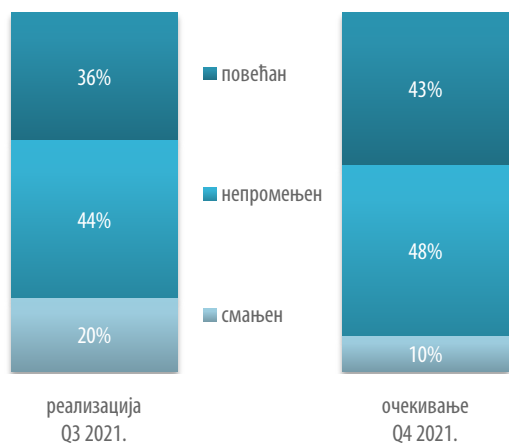

Напомена: Анкетиране компаније имале су могућност вишеструког избора.

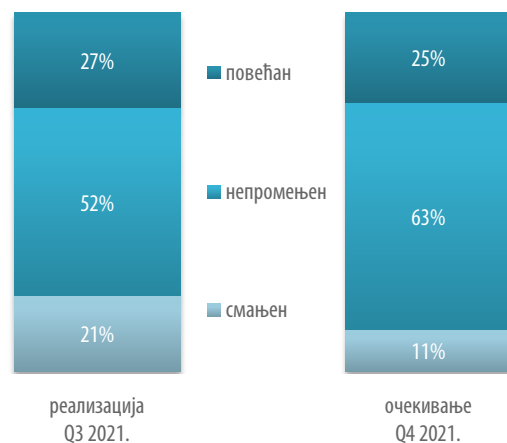
Извор: Анкета ПКС (n=174).

Металска и електро индустрија

Извоз
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Увоз
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Због чега увозите материјал из иностранства?
(% анкетираних)

Просечна структура планираних инвестиција

Напомена: Анкетирани су имали могућност вишеструког избора.

Извор: Анкета ПКС (n=174).

Грађевинска привреда

Радна снага – дефицитарност

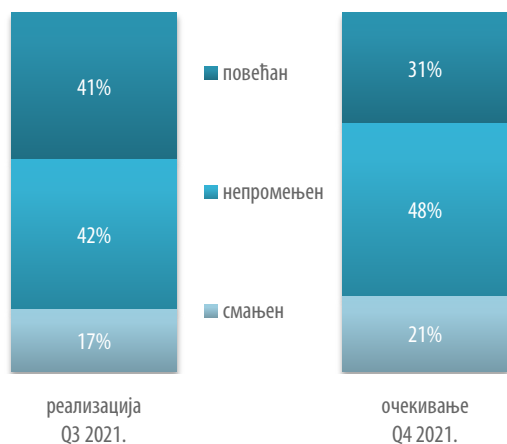
Армирач, зидар, грађевински техничар, тесар, руковалац грађевинском механизацијом, грађевински инжењер, физички радници, керамичар, возач С/Е категорије, варилац, машиниста, инжењер електротехнике, бетонирац, бравар, инжењер хидроградње, електротехничар, водоинсталатер, асфлатер, машински инжењер, механичар, геодета, каменорезац, лимар, архитекта, молер, фасадер, производни радник, електроничар, електричар, маневриста, возач железничких машина, специјалиста за мостове, бродар.

Методолошке напомене:

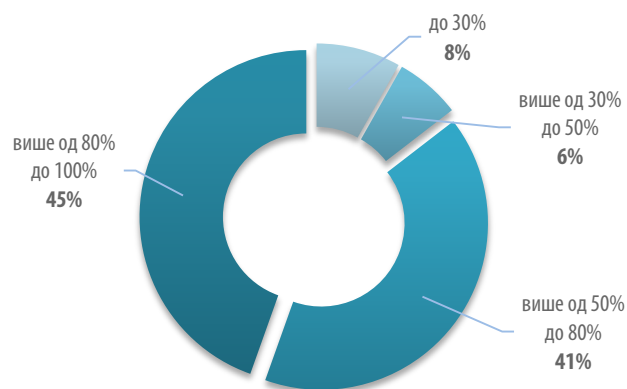
Грађевинска привреда, према КД(2010), обухвата области делатности: пројектовање, изградња зграда, изградња осталих грађевина (путеви, железничке пруге, цевоводи, електрични и комуникациони водови, хидротехнички објекти и остале непоменуте грађевине) и специјализовани грађевински радови (рушење и припремање градилишта, инсталациони радови у грађевинарству, занатско завршни радови, кровни радови и остали непоменути специфични грађевински радови), архитектонске и инжењерске делатности; инжењерско испитивање и анализе.

Грађевинска привреда

Промет
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

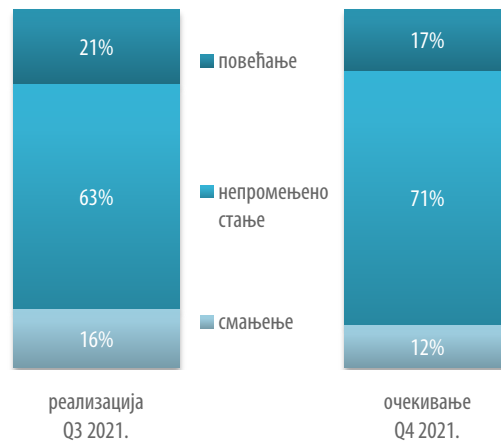
Искоришћеност капацитета привреде
(у трећем кварталу 2021. године, % анкетираних)

Најзначајнији фактори за унапређење пословања
(% анкетираних)

Запосленост у односу на претходни квартал
(% анкетираних)

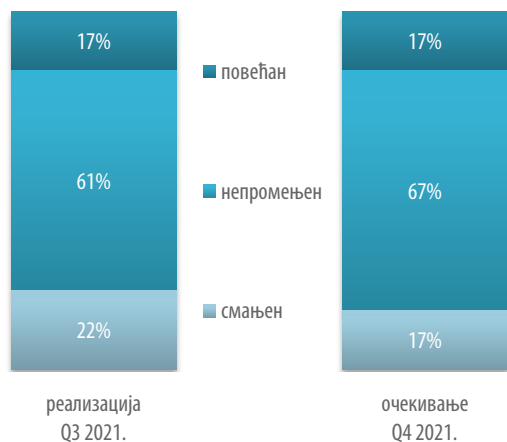

Напомена: Анкетиране компаније имале су могућност вишеструког избора.

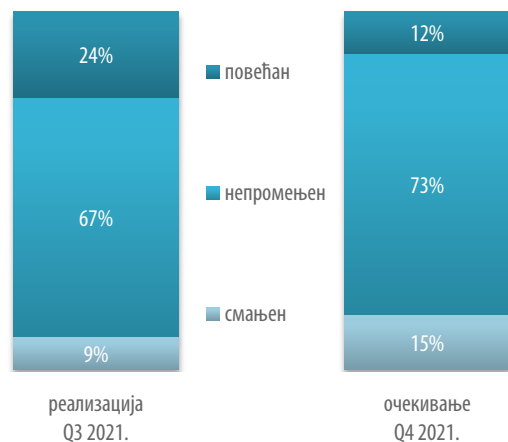
Извор: Анкета ПКС (n=110).

Грађевинска привреда

Извоз
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Увоз
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Због чега увозите материјал из иностранства?
(% анкетираних)

Просечна структура планираних инвестиција

Напомена: Анкетирани су имали могућност вишеструког избора.

Извор: Анкета ПКС (n=110).

Саобраћај

Радна снага – дефицитарност

Возач С/Е категорије, возач D категорије, механичар, производни радник, инструктор вожње, аутомеханичар, саобраћајни техничар, саобраћајни инжењер, руковац грађевинском механизацијом, машински инжењер, сервисер, пилот, капетан, морнар, техничар вуче, аутоелектричар.

Иницијативе привреде:

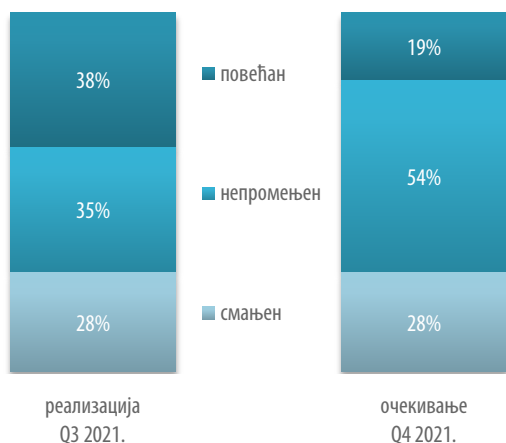
Иницијатива за продужење рока за потпуно успостављање свих линија у међумесном и међународном превозу путника

Методолошке напомене:

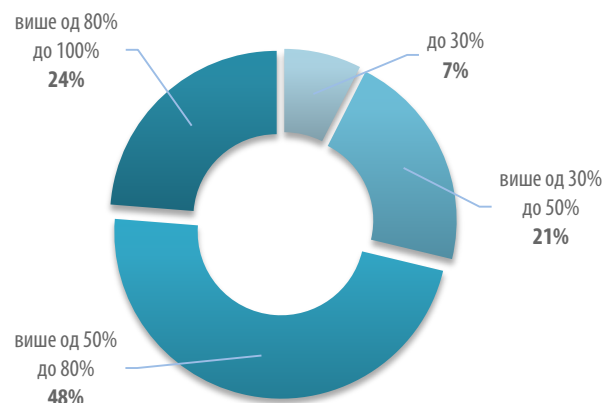
Саобраћај, према КД(2010), обухвата следеће области делатности: Копнени саобраћај и цевоводни транспорт, Водени саобраћај, Ваздушни саобраћај, Складиштење и пратеће активности у саобраћају.

Саобраћај

Промет
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

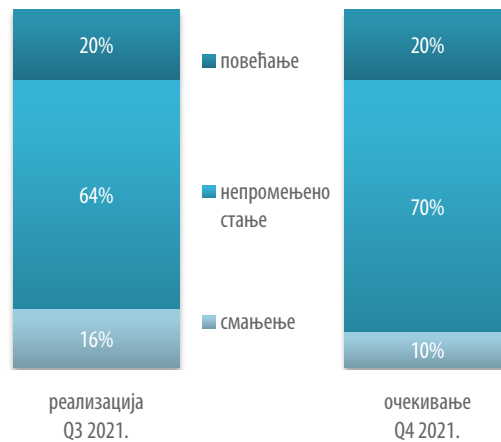
Искоришћеност капацитета привреде
(у трећем кварталу 2021. године, % анкетираних)

Најзначајнији фактори за унапређење пословања
(% анкетираних)

Запосленост у односу на претходни квартал
(% анкетираних)

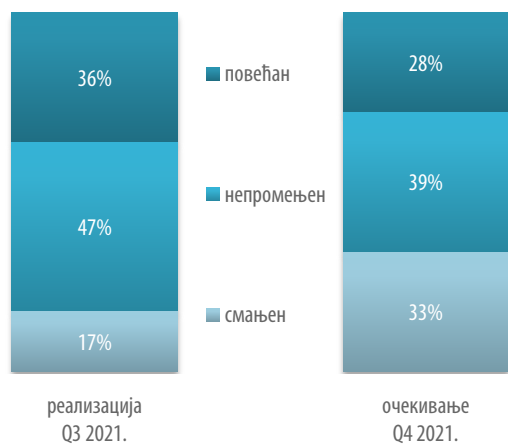

Напомена: Анкетиране компаније имале су могућност вишеструког избора.

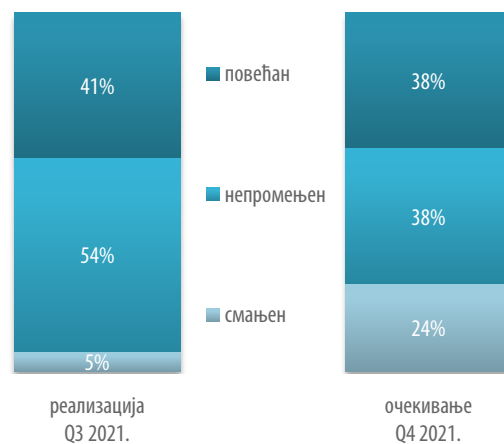
Извор: Анкета ПКС (n=80).

Саобраћај

Извоз
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Увоз
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Због чега увозите материјал из иностранства?
(% анкетираних)

Просечна структура планираних инвестиција

Напомена: Анкетирани су имали могућност вишеструког избора.

Извор: Анкета ПКС (n=80).

Трговина

Радна снага – дефицитарност

Трговац, комерцијалиста, возач С/Е категорије, месар, пекар, варилац, машински техничар, магационер, електричар, виљушкареста, физички радници, производни радник, бравар, машински инжењер, аутомеханичар, аутоелектричар, менаџер, инжењер информационих технологија, алатничар, хигијеничар, механичар, саобраћајни техничар, СНС оператер, финансијски аналитичар.

Иницијативе привреде:

Пласман умиваоника од материјала Fire Clay и Fine Fire Clay на тржишту Републике Србије

Иницијатива за измене царинске стопе на увоз бундевске семенке и бундевске голице

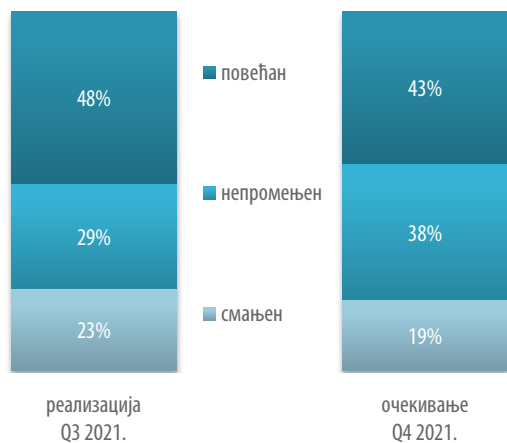
Иницијатива за измену и допуну Нацрта закона о услугама у вези са изузимањем услуга посредовања у промету и закупу непокретности

Методолошке напомене:

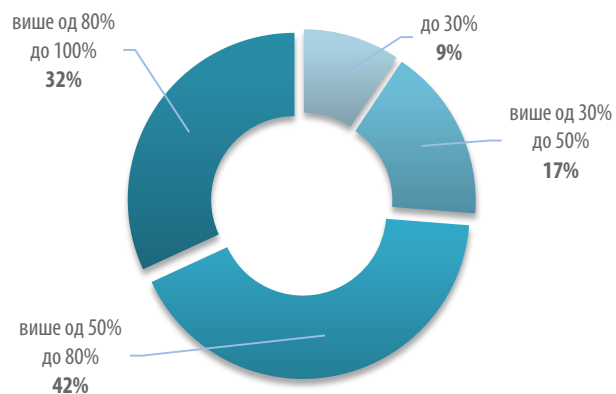
Трговина, према КД(2010), следеће области делатности: Трговина на велико и трговина на мало и поправка моторних возила и мотоцикала, Трговина на велико, осим трговине моторним возилима и мотоциклима, Трговина на мало, осим трговине моторним возилима и мотоциклима, Пословање некретнинама.

Трговина

Промет
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Искоришћеност капацитета привреде
(у трећем кварталу 2021. године, % анкетираних)

Најзначајнији фактори за унапређење пословања
(% анкетираних)

Запосленост у односу на претходни квартал
(% анкетираних)

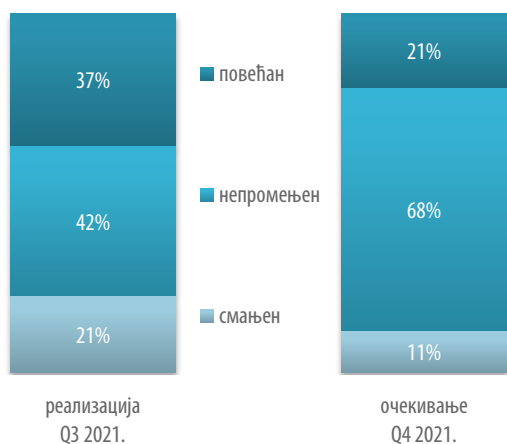

Напомена: Анкетиране компаније имале су могућност вишеструког избора.

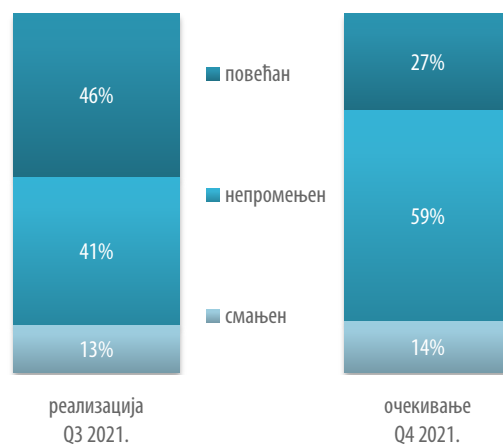
Извор: Анкета ПКС (n=160).

Трговина

Извоз
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Увоз
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Због чега увозите материјал из иностранства?
(% анкетираних)

Просечна структура планираних инвестиција

Напомена: Анкетирани су имали могућност вишеструког избора.

Извор: Анкета ПКС (n=160).

Туризам и угоститељство

Радна снага – дефицитарност

Кувар, конобар, помоћни радници у кухињи, бармен, хигијеничар, физиотерапеут, рецепционер, медицински техничар, неговатељица.

Иницијативе привреде:

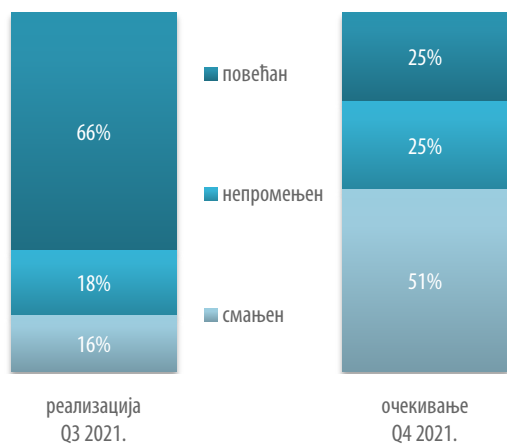
Предлог за формирање управљача Врдник

Методолошке напомене:

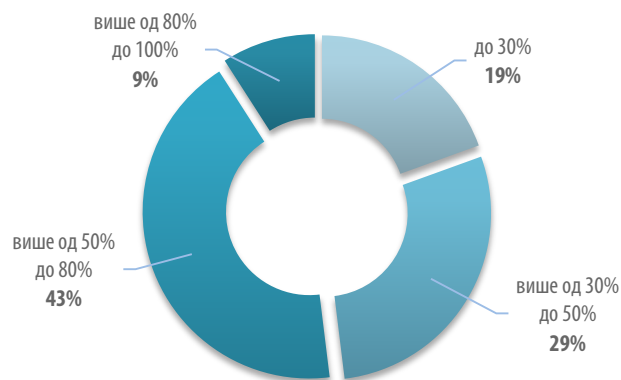
Туризам и угоститељство, према КД(2010), следеће области делатности: Смештај, Делатност припремања и послуживања хране и пића, Делатност путничких агенција, тур-оператера, услуге резервације и пратеће активности, Спортске, забавне и рекреативне делатности.

Туризам и угоститељство

Промет
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

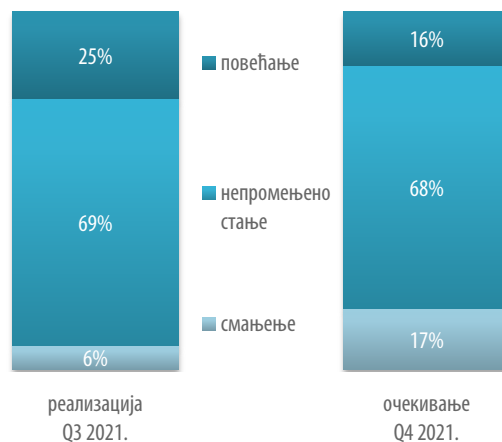
Искоришћеност капацитета привреде
(у трећем кварталу 2021. године, % анкетираних)

Најзначајнији фактори за унапређење пословања
(% анкетираних)

Запосленост у односу на претходни квартал
(% анкетираних)

Напомена: Анкетиране компаније имале су могућност вишеструког избора.

Извор: Анкета ПКС (n=77).

Просечна структура планираних инвестиција

Извор: Анкета ПКС (n=77).

Електронске комуникације и електронско друштво

Радна снага – дефицитарност

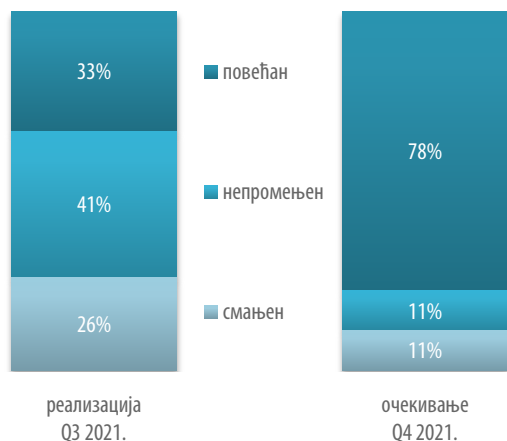
Инжењер информационих технологија, електротехничар, комерцијалиста, књиговођа, статистичар.

Методолошке напомене:

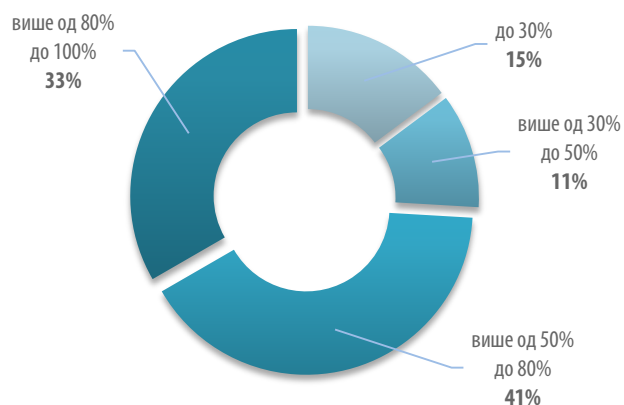
Електронске комуникације и електронско друштво, према КД(2010), обухватају области делатности: Производња рачунара, електронских и оптичких производа, Телекомуникације, Рачунарско програмирање, консултантске и са тим повезане делатности, Информационе услужне делатности, Коцкање и клађење.

Електронске комуникације и електронско друштво

Промет
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Искоришћеност капацитета привреде
(у трећем кварталу 2021. године, % анкетираних)

Најзначајнији фактори за унапређење пословања
(% анкетираних)

Запосленост у односу на претходни квартал
(% анкетираних)

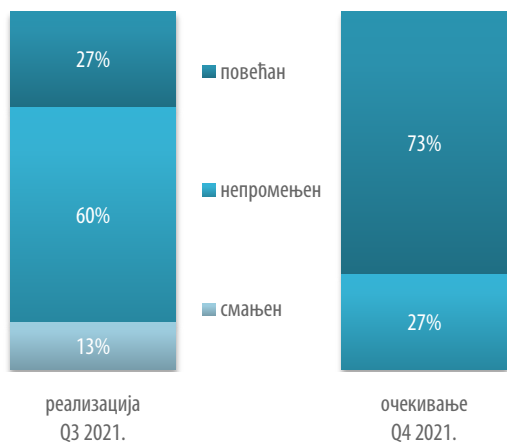

Напомена: Анкетиране компаније имале су могућност вишеструког избора.

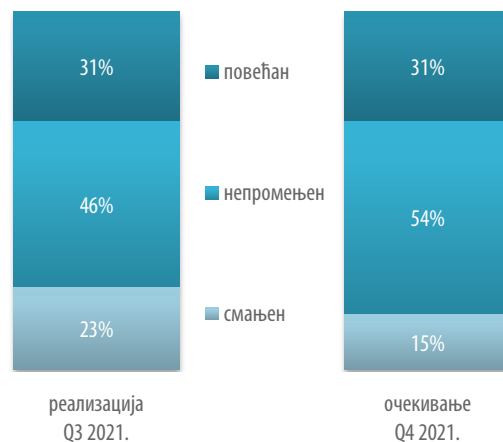
Извор: Анкета ПКС (n=27).

Електронске комуникације и електронско друштво

Извоз
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Увоз
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Због чега увозите материјал из иностранства?
(% анкетираних)

Просечна структура планираних инвестиција

Напомена: Анкетирани су имали могућност вишеструког избора.

Извор: Анкета ПКС (n=27).

Комуналне делатности

Радна снага – дефицитарност

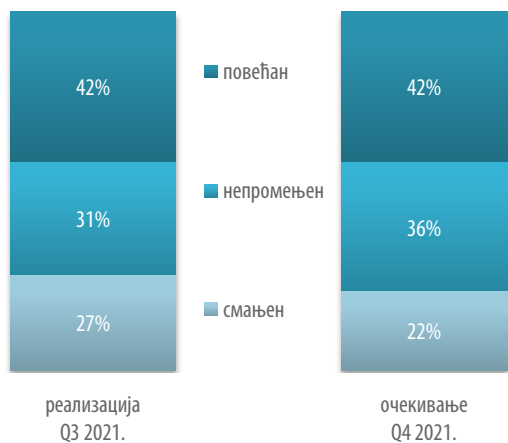
Возач D категорије, возач C/E категорије, инжењер хидроградње, водоинсталатер, руковалац грађевинском механизацијом, варилац, електричар, возач В категорије, трговац, гасни резач, гробар, грађевински техничар, бравар, инжењер информационих технологија.

Методолошке напомене:

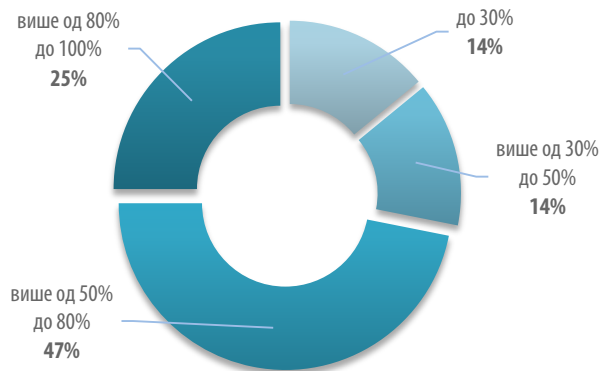
Комуналне делатности, према КД(2010), обухватају области делатности: Скупљање, пречишћавање и дистрибуција воде, Уклањање отпадних вода, Сакупљање, третман и одлагање отпада; поновно искоришћавање отпадних материја, Санација, рекултивација и друге услуге у области управљања отпадом, Услуге одржавања објеката и околине.

Комуналне делатности

Промет
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

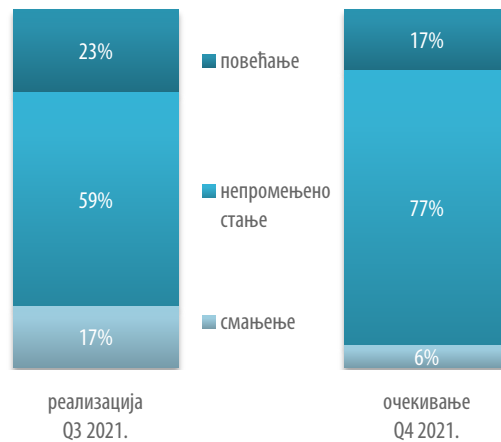
Искоришћеност капацитета привреде
(у трећем кварталу 2021. године, % анкетираних)

Најзначајнији фактори за унапређење пословања
(% анкетираних)

Запосленост у односу на претходни квартал
(% анкетираних)

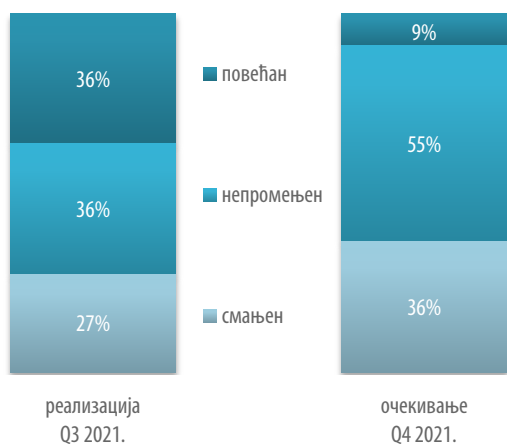

Напомена: Анкетиране компаније имале су могућност вишеструког избора.

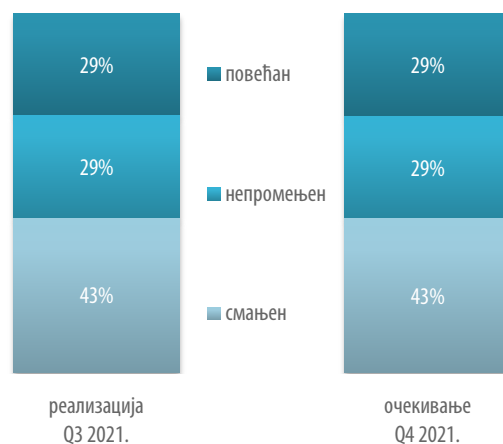
Извор: Анкета ПКС (n=64).

Комуналне делатности

Извоз
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Увоз
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Због чега увозите материјал из иностранства?
(% анкетираних)

Просечна структура планираних инвестиција

Напомена: Анкетирани су имали могућност вишеструког избора.

Извор: Анкета ПКС (n=64).

Остале услужне делатности

Радна снага – дефицитарност

Возач С/Е категорије, возач В категорије, инжењер информационих технологија, електротехничар, сценограф, декоратер, медицински техничар, бравар, фризер, рецепционер, бармен, хигијеничар, CNC оператер, столар, лимар, тесар, електромонтер, графички техничар.

Иницијативе привреде:

Иницијатива за изузеће биоскопа од примене ковид сертификата

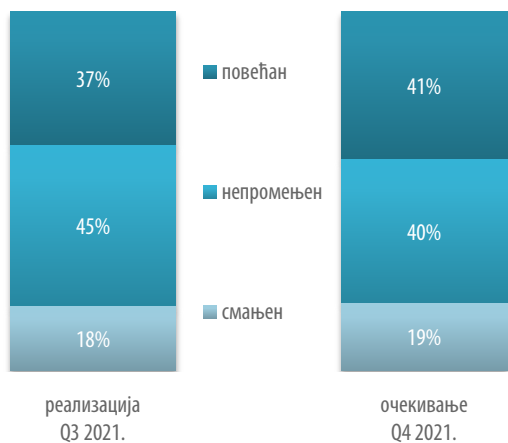
Иницијатива у вези у вези са проблемима у примени Правилника о техничком прегледу возила

Методолошке напомене:

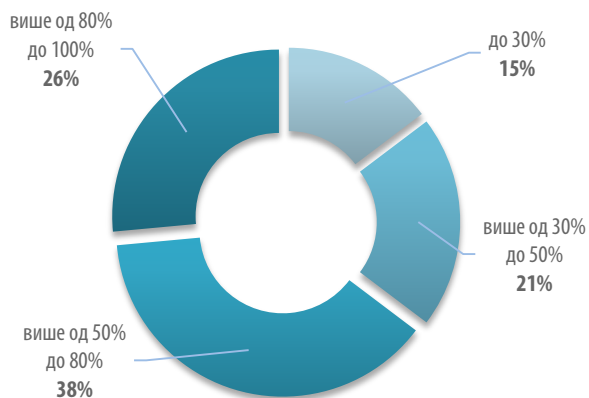
Остале услужне делатности, према КД(2010), обухватају гране и групе следећих области делатности: Штампање и умножавање аудио и видео записа, Издавачке делатности, Кинематографска и телевизијска продукција, снимање звучних записа и издавање музичких записа, Програмске активности и емитовање, Рекламирање и истраживање тржишта, Стваралачке, уметничке и забавне делатности, Остале стручне, научне и техничке делатности, Делатност библиотека, архива, музеја галерија и збирки и остале културне делатности, Правни и рачуноводствени послови, Делатности запошљавања, Заштитне и истражне делатности, Услуге одржавања објеката и околине, Канцеларијско-административне и друге помоћне пословне делатности, Образовање, Социјална заштита без смештаја, Спортске, забавне и рекреативне делатности, Делатности удружења, Поправка рачунара и предмета за личну употребу и употребу у домаћинству, Остале личне услужне делатности, Управљачке делатности; саветовање у вези са управљањем, Научно истраживање и развој.

Остале услужне делатности

Промет
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

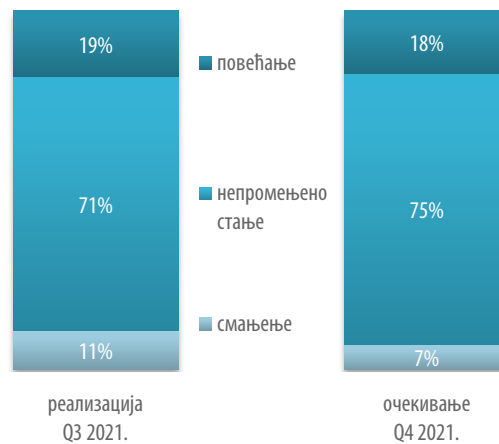
Искоришћеност капацитета привреде
(у трећем кварталу 2021. године, % анкетираних)

Најзначајнији фактори за унапређење пословања
(% анкетираних)

Запосленост у односу на претходни квартал
(% анкетираних)

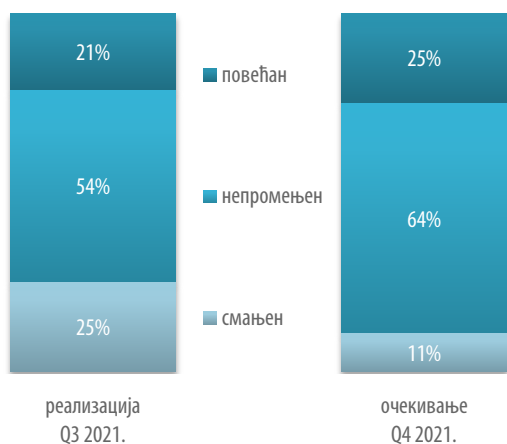

Напомена: Анкетиране компаније имале су могућност вишеструког избора.

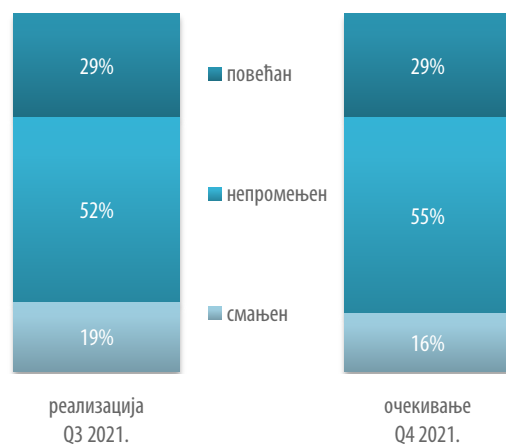
Извор: Анкета ПКС (n=102).

Остале услужне делатности

Извоз
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Увоз
(у % анкетираних, у односу на претходни квартал)

Због чега увозите материјал из иностранства?
(% анкетираних)

Просечна структура планираних инвестиција

Напомена: Анкетирани су имали могућност вишеструког избора.

Извор: Анкета ПКС (n=102).

Методолошке напомене

Промет. Промет у производним и услужним делатностима односи се на кретање пословних прихода привредних субјеката. Промена остварене вредности пословних прихода се изражава у процентима (%). Пословни приходи су приходи које је привредни субјект остварио из пословања, уско везани за делатност којом се бави. Састоје се од прихода од продаје робе, прихода од продаје производа и услуга, прихода од премија, субвенција, донација и других пословних прихода (по основу закупнина, чланарина и др).

Искоришћеност капацитета. Оцена степена искоришћености капацитета се врши на основу односа реализованог обима производње, односно услуга према обиму производње, односно услуга приликом највише могућег техничког коришћења инсталиране опреме. Посебна подобласт се односи на факторе који утичу на искоришћеност капацитета.

Спољнотрговинска активност. Код пословања са иностранством подела је извршена према ставовима и мишљењу привреде у вези са извозним потенцијалима и увозним потребама. Оцена извозног потенцијала обезбеђује се добијањем одговора на питања у вези са ставовима о очекиваној промени извоза. Постојеће и процењене увозне потребе добијају се путем одговора на питања у вези са ставовима о очекиваној промени увоза као и изјавом да ли на домаћем тржишту постоји производња увозних производа и избор објашњења због чега се увози из иностранства. На овај начин добија се увид у могућности за увозну супституцију.

Инвестиције. Код инвестиција, које подразумевају све врсте улагања у основна средства привредних субјеката са циљем унапређења пословања, оцењују се ставови у погледу реализованих и планираних инвестиција уз селекцију структуре планираних инвестиција, као посебну подобласт.

Радна снага. У погледу броја запослених (радно ангажованих по свим пословима у привредним субјектима, без обзира на врсту ангажовања – у или ван радног односа) оцењује се очекивана промена броја запослених као и оцена квалитета понуде радне снаге у земљи, уз опцију навођења потребних образовних профила.

Финансијски извори. У погледу финансијских извора захтевана је оцена структуре извора финансирања који се користе у пословању привредних субјеката (сопствена средства, кредити, буџетски подстицаји и остало), као и подобласти које се односе на ликвидност привредних субјеката и конкурисање за средства подстицаја.

Иновације. Код иновација, које подразумевају примену новог или значајно побољшаног производа, услуге или процеса, маркетиншке методе или нове организационе методе у пословању, организацији рада или односима пословног субјекта са окружењем, оцењују се ставови о иновативној активности привредних субјеката у претходном периоду.

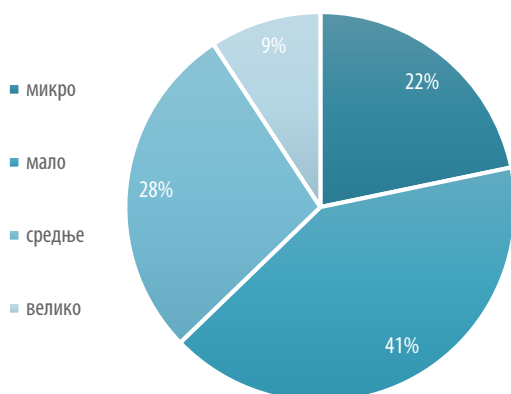
Анкета о пословној активности привредних субјеката у Републици Србији спроведена је на основу узорка. Величина узорка: $n=1.275$. Узорак је алоциран на подручју Републике Србије до нивоа гране. Оквир за избор узорка су активни привредни субјекти који послују на територији Републике Србије. Истраживањем нису обухваћени пословни субјекти из сектора К (Финансијске делатности и делатност осигурања) и О (Државна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање). Привредна комора Србије не располаже подацима о привредним субјектима с територије АП Косово и Метохија, стога они нису обухваћени узорком.

Период прикупљања података: од 7. до 27. октобра 2021. године.

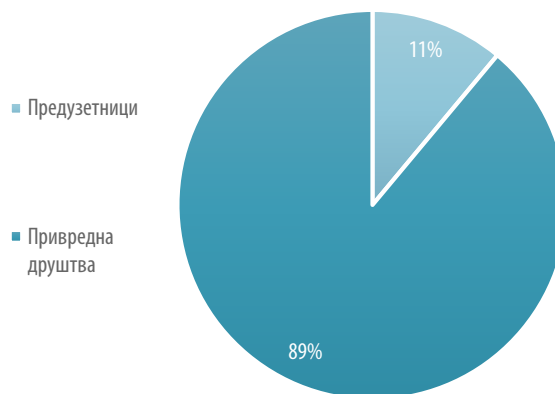
Истраживање је спроведено коришћењем CAWI (Computer Assisted Web Interview) и CATI методом (Computer Assisted Telephone Interview). Резултати истраживања су посматрани према дефинисаним критеријумима, односно областима у оквиру упитника према којима је посматран промет, пословни амбијент, спољнотрговинска размена, инвестиције, запосленост, извори финансирања и иновације у привредним субјектима који су одабрани да учествују у истраживању. Резултати су приказани кроз фреквенцију одговора, односно средње вредности. Није вршена пондерација добијених резултата. Сезонска компонента није искључена из података.

Према финансијским извештајима за 2019. годину привредни субјекти који су учествовали у истраживању су остварили укупан пословни приход од 19,9 милијарди евра, а према подацима ЦРОСО, у септембру 2021. године, привредни субјекти су имали скоро 270.000 запослених.

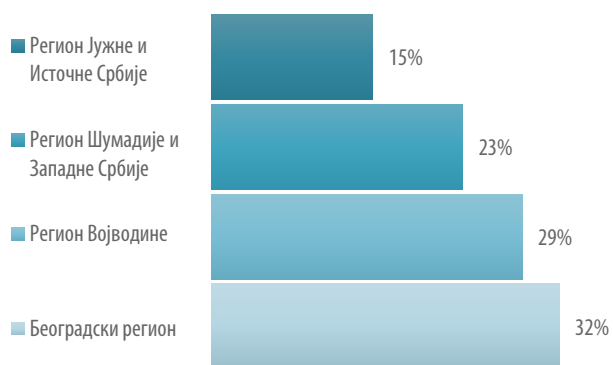
Структура узорка према величини анкетираних привредних друштава

Структура узорка према облику организовања анкетираних привредних субјеката

Структура анкетираних привредних субјеката према регионима у Републици Србији

Центар за стратешке анализе, аналитику, планирање и публикације

Информисање чланица и стручне јавности о актуелностима у економском окружењу једна је од кључних услуга које пружа Привредна комора Србије.

Захваљујући редовној комуникацији са привредним субјектима и интерној бази података, креираној у сарадњи са релевантним институцијама и привредом, објављују се редовни економски извештаји и анализе:

Макроекономски индикатори (годишњи преглед) – табеларни преглед основних показатеља економских кретања у Републици Србији.

Макроекономски оквир (годишњи и квартални преглед) – преглед најзначајнијих макроекономских перформанси, актуелних трендова, монетарних и фискалних показатеља домаће привреде.

Секторске анализе ПКС – детаљан преглед економске активности, подршке привреди, актуелних дешавања, иницијатива, прописа, актуелних тема по привредним гранама у земљи приказан у ПКС електронским билтенима деветнаест удружења, који се објављују тромесечно.

Пословна активност привредних субјеката у Србији – извештај Привредне коморе Србије на основу анкете о трендовима у пословној активности привреде.

Подстицаји по секторима привреде – детаљан преглед свих врста подстицаја за секторе пољопривреде, индустрије и услуга на републичком нивоу.

Погодности за улагања у Републици Србији – преглед различитих погодности за инвестирање у Србији.

Макроекономске анализе и трендови (МАТ) – најутицајнији стручни часопис у области макроекономских истраживања у земљи.

Барометар – публикација прати конјунктуру у домаћој индустрији и месечно информише о показатељима привредних очекивања.

Пословни скок – публикација “Пословни скок” се припрема за истоимену конференцију, која се организује у регионалним привредним коморама с циљем побољшања пословне климе у земљи.

Стандардизовани спољнотрговински и економски извештаји – садрже месечне и годишње податке о спољнотрговинској робној размени, а приступ је омогућен свим привредним субјектима који су регистровани и пријављени на **ПКС портал**.

Чланицама су, по посебним захтевима, на располагању информације о истраживању тржишта Србије (анализа по привредним гранама, регионима и општинама, билатерална сарадња са иностранством), као и информисање о актуелностима и трендовима на међународном финансијском и робном тржишту.

Контакт

Привредна комора Србије
Ресавска 13-15
11000 Београд

T: 0800 808 809

www.pks.rs
E: bis@pks.rs

#PKS
@Privrednakomora

Центар за стратешке анализе,
аналитику, планирање и
публикације

T: +381 11 3300 980

E: analitika@pks.rs

